

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 filieri.
Manuscripte nu să înapo-
lază.

„Asociațiunea” și școala românească.

Una dintre problemele cele mai mari pe cari și le-a pus Asociațiunea și publicul care s'a interesat încă dela început de această societate culturală, a fost și chestia școlară. Intemiată la 1861, cu șapte ani înainte de organizarea învățământului primar din patria noastră prin articolul de lege XXXVIII din 1868, Asociațiunea, care-și dădea bine seama despre rolul școlii în viața culturală a unui popor, nu putea să nu se ocupe încă dela început și de școala poporului nostru.

Dacă până acum Asociațiunea a isbutit să rezolve dintre multele probleme de ordin școlar numai una singură, aceea a școlii de fete din Sibiu, vina nu poate fi numai a Asociațiunii, ci ea trebuie atribuită mai mult împrejurărilor externe, și apoi multimei de chestiuni pe cari le-a îmbrățișat și puținelor mijloace de cari a dispus. Până acum a fost „timpul încercărilor” după cum foarte nimerit a zis d. A. Barseanu, „timpul muncii sistematice și conștiente” e — și în ce privește grija Asociațiunii față de școală, — de aici încolo.

Și cu toate acestea e aproape lucru de mirare, cum s' a putut face că, cu tot interesul ce l-au avut unii oameni din jurul Asociațiunii, nu s'a înființat în cadrul acesteia încă dela început o secție școlară deosebită, care să iee în mână problemele școlare românești de diferite grade. Acest lucru se poate explica, până la un loc prin pre-

zența mitropolitului Șaguna în comitetul Asociației. Șaguna se interesa de școli în cadrele vieții bisericești și, pentru dieceza sa nu simțea trebuințe, ca și Asociația să se mai ocupe de ele. Dar și după Șaguna se pare că Asociațiunea a dat uitării școala, căci la 1877 când se înființează trei secțiuni științifice-literare, între acestea nu se găsește și una școlară, ci numai una filologică, una istorică și una a... științelor naturale. Secția școlară pe care o avem azi e abia dela 1900.

Și totuși Asociația se interesa destul de mult, încă dela început, de școli.

Încă la 1862 Bariț în ale sale „Propusețiuni, destinate spre a se elabora și după împrejurări a se premia” pune ca cel dintâiu punct: 1. „Pentru cărți școlare, pe cari au să le propună respectivele corpuri profesionale”, iar la punctul 9. pune ca o problemă a Asociației: „Deslegarea întrebării: cari sunt mijloacele și căile cele mai sigure — ajutătoare la întemeierea, îmbunătățirea și perpetuarea școalelor populare între Români.”

Aceste puncte fixate de Barițiu printre problemele de delegat ale Asociațiunii, au avut un răsunet în unele cercuri școlare. În singura noastră Revistă școlară de pe atunci, în „Amicul școlii” redactată de Visarion Roman la Sibiu, seria un anumit Polidor următoarele:

„Asociațiunea” noastră are dreptul de a consulta, îndrepta sau da directive și ajuta întru toate cele ce contribuie la înființarea și prosperarea școalelor poporului român, — n'are însă dreptul de a impune, de a octroa ceva, n'are putere executivă, nu poate influența pe cale fizică ci numai morală. Prin sfaturi, prin proiecte, prin

trimiterea unor bărbați în țări străine culte pe spesele sale, ca să studieze, să sugă spiritul instrucțiunii și metodelor de învățământ din acele țări; prin trimiterea de comisari prin țară, cari să cerceteze școalele și să raporteze despre starea lor; prin stipendii pentru calificarea învățătorilor, prin eserierea de premii pentru opuri școlare rumegate; prin altele și altele de acestea poate Asociațiunea face neasămănat de mult pentru prosperarea învățământului la poporul român, ba mai mult decât când ar avea în mână, după întocmirile prezente, chiar și pe sic volo sic iubeo”. (pag. 318, a. 1862.)

Efectul astorfel de discuții s'a și arătat imediat, căci în vreme ce ele vedeau lumina tiparului, comitetul central al Asociațiunii tocmai censura și aproba, pentru școalele populare române din patrie, *Cartea de cetera* a lui Visarion Roman (*Amicul școlii*, 1862 pg. 317). În anul următor se discuta cu mare interes o altă chestiune, care a rămas ne-rezolvită până azi, spre cea mai mare pagubă a culturii noastre și căreia astfel i se da expresiune în *Amicul școlii*: „Credem și sperăm înființarea unei Asociațiuni de pedagogi pentru elaborarea de cărți pedagogice” (pag. 67). Ce n'ar fi putut face o *bibliotecă pedagogică*, odată de Asociațiune, pentru cultura învățătorilor noștri de ambele confesiuni, pe seama cărora s'au publicat, de cinci zeci de ani încoace, atât de puține cărți bune?!

Tot în primii ani ai Asociației se discuta cu mare interes și chestiunea ridicării de gimnazii românești, în diferitele orașe. „La adunarea din Brașov a Asociațiunii (1862) — scrie *Amicul școlii* (1862, pg. 311) — era să se iee la consultare actele Dobocenilor pentru înființarea de școale,

FOIȚĂ ORIGINALĂ A ZIARULUI „TRIBUNA”

Guy de Maupassant.

Moș Hantot și fiul.

II.

Martii l-au înmormântat; vânătoarea avusese loc Duminecă. Venind acasă, după ce condusesse pe tată-său la cimitir, César Hantot își petrecu restul zilei plângând. Dormi rău noaptea următoare, și se simți trist deșteptându-se, când se întrebă cum poate să continue a mai trăi.

Până'n seară se gândi, că, pentru a îndeplini ultima voință părintească, trebuia să se ducă poimâni la Rouen, și să vadă pe Carolina Donet, care locuia în strada Eperlan Nr. 18, etajul al treilea, ușa a doua. Repetă încet, cum spui o rugăciune, acest nume și adresa asta, de un număr de ori incalculabil, cu scop ca să n'o uite, și ajunse a o spune în mod neînțelea, fără să poată să se oprească, sau să se gândească la ceea ce va fi, de parca limba și gândul îi erau în stăpânirea acestei fraze.

Deci poimâni, la 8 ore, ordonă să'nhame pe Graiu dorge la tillray și plecă, în trapul marelui cal normand, pe șoseaua Ainville, la Rouen. Se îmbrăcase cu redingota-i neagră, în cap cu o pălărie de mătase, și cu pantalonii cu sous-pieds-wu, și puse de-asupra frumosului costum bluza albăstră care se umfla din cauza vântului, și-l feră de praf; se urcă în trăsură.

Intră în Rouen, când sunau zece ciasuri; se

opri, ca totdeauna, la hotelul Bons-Enfants, strada Trois-Mares, primi îmbrățișările patronului, patroanei, și a celor cinci copii ai lor, căci aflaseră trista veste; apoi trebui să dea explicații asupra accidentului, ceea ce-l făcu să plângă, să respingă toate serviciile oamenilor, care-l serviau pentru că era bogat, și refuză chiar să dejeuneze cu ei, ceea ce nu le plăcuse.

După ce își șterse pălăria de praf, își perie redingota, și-și lustrui ghețele, se duse să caute strada Eperlan, fără să îndrăznească să întrebe pe nimeni, de frică ca să nu fie cunoscut și spionat.

În fine, negăsindu-o, zări un preot, și, încrezându-se în discreția profesională a slujitorilor lui Dumnezeu, îl întrebă pe el.

N'avea de făcut decât 500 de pași; era chiar a doua stradă la dreapta.

Dar, ezită. Până în momentul acela, urmasa orbește dorința mortului. Acum se simți cu totul mișcat, confuz, umilit, la gândul de a se găsi, el, fiul, în fața acestei femei care fusese jîitoarea tatălui său. Toată morala care se afla în noi, ascunsă în fundul sentimentelor noastre de secole, ca moștenire, tot ceea ce a învățat, din catechism, despre creaturile vieții rele, răul instinct pe care-l poartă omul în el contra lor, chiar dacă se'nsoară cu una, toată cinstea lui nemărginită de țaran, toate acestea se mișcă în el, îl rețineau, îl făcurea rușinos, și se roși.

Dar se gândi: — „I-am promis tatii, trebuie să mă țin de cuvânt.” Apoi împinse ușa întredeschisă a casei cu numărul 18, dădu de-o scară întunecoasă, se urcă la etajul al treilea, zări o

ușă, apoi o a doua, zări un buton de sonerie, și sună.

Din-din-ul care se auzi în odaia vecină, îl făcu să simtă un fior în corp. Ușa se deschise, și el se află în fața unei tinere doamne, bine îmbrăcată, brună, cu tenul colorat, care-l privea cu priviri mirate.

Nu știa ce să-i zică, și ea, care nu se îndoaia de nimic, și care aștepta pe celalalt, nu-l pofti să intre. Se priviră astfel vre-o jumătate de minut. În fine ea întrebă:

— Ce poftiți, domnule?

El murmură:

— Eu sunt Hantot-fiu.

Ea tresări, se'ngălbină, și murmură, ca și cum l'ar fi cunoscut de mult timp:

— Domnule César?

— Da.

— Ei ce?

— Vreau să-ți vorbesc din partea tatei.

Ea zise: — „Ah! Doamne!” și se dădu înaoi ca să-i facă loc să intre. El închise ușa, și o urmă.

Văzu un copilăș, de patru-cinci ani, care se juca c'o pisică, stând jos, în fața unui cuptor, din care eșia un miros de farfurii ținute în apă caldă.

— Luați loc, zise ea.

Se așeză... Ea întrebă:

— Ei bine?

El nu îndrăzne să vorbească, cu ochii fixi pe masa așezată în mijlocul camerei, și care avea trei tăcămuri, dintre cari unul de copil. Privi scaunul întors cu spatele către foc, farfuria șorvetul, paharul, sticla cu vin roșu începută, și cea cu vin

dar de seara până dimineață s'a nimicit, nu știu cum, tot planul.” Tot acolo era vorba să se discute și despre gimnaziul din Munții Apuseni, care s'a întemeiat, mai târziu, în Brad, că Asociațiunea a omis din problemele sale chestia înființării unor gimnazii românești, aceasta e a se atribui lui Șaguna, care presimțea că gimnaziile naționale n'o să se poată nici înființa nici susține și care tocmai de aceea, lupta pentru întemeierea de gimnazii confesionale. Timpul a dovedit că Șaguna a înțeles corect spiritul timpului.

„Conform decisului din 25 Nov. 1878 al comitetului desp. III (Sibiu) al Asociațiunii, se conferă din partea numitului despărțământ: a) patru premii, a un galben, pentru cele mai bune prelegeri practice din ori care obiect de învățământ, din școlile populare române, ce o vor înainta în scris din partea învățătorilor școlilor populare române de pe teritoriul numitului despărțământ; b) un premiu de 25 fl. pentru învățătorul român, care va arăta grădina de școală cea mai bine întocmită. Cei ce vor reflecta la aceste premii să se adreseze la d. protosinel Dr. Ilarion Pușcariu, directorul despărțământului”.

Cu vremea, dintre preocupările Asociației cade chestiunea școlară. Adevărat că Asociația se concentrează spre un singur punct, spre înființarea unei școli de fete, care se și ridică la anul 1886, și în legătură cu care s'a vorbit să se facă și o preparandie de fete, și adevărat e și aceea că Asociațiunea a dat din când în când, anumite ajutoare în bani unor școli sărace (cu totul 7,826 cor.), dar e adevărat și aceea că: până la înființarea secției școlare, la 1900, alte afaceri școlare nu au mai preocupat Asociațiunea. Doar unele despărțăminte de și-au mai făcut ceva, de capul lor. Așa aflăm în revista „Școala Română” a. III. pg. 336 următorul anunț:

Dela 1901 încoace secția școlară s'a ocupat cu mai multe chestiuni școlare (*Transilvania* 1911, pg. 361—2), dar mai mult numai — platonice. În afară de publicarea unei biblioteci a tineretului și a unui *Abcdar pentru analfabeți*, în urma

acestei secții n'a rămas aproape nimic, decât discuții, ce e drept nu inutile, dar până acum infructuoase. O schimbare va trebui să se producă și ea va și avea loc, grație modificării statutelor secțiilor, conform căreia în viitor se poate alege ca membrii corespondenți un număr nelimitat de inși. Pe această cale se poate ajunge la o organizare a profesorilor secundari, atât de mult discutată în anul trecut.

Mai sunt însă în afară de aceasta chestiune importantă, o serie de chestiuni relative la învățământul primar, chestiuni cu cari ar trebui să se ocupe Asociațiunea, ca singura noastră instituție culturală, care se poate ocupa de școală mai presus de considerații confesionale.

Dar despre acestea cu altă ocazie.

Aici mai amintim numai că, în timpul din urmă, Asociațiunea, care dela începutul existenței sale a împărțit un număr respectabil de burse tinerilor studenți, se ocupă cu mare interes de ridicare unui Internat bine organizat, pentru studenții din Cluj.

Convocarea Reichsrathului austriac. Din Viena se anunță: Deputații socialiști germani au adresat președintelui Reichsrathului, Dr. Sylvester, o scrisoare în care îl roagă să convoace cât mai în grabă Reichsrathul.

Cererea e motivată cu întreruperea tratatelor dintre guvernul austriac și guvernul ungar privitoare la importul de carne din Argentina.

Sedința Camerei. După o votare nominală, în sedința de azi din nou s'a rostit un discurs la reformele militare.

A vorbit deputatul justhrist Kelemen Samu, atacând guvernul și combatând proiectele.

Ministrul-președinte austriac în Budapesta. Baronul Gautsch, președintele consiliului de miniștri al Austriei, a avut azi înainte de amiază o întrevedere de o oră cu ministrul-președinte ungar contele Khuen-Héderváry.

Apoi l'a vizitat pe ministrul honvezimei Hazai.

Votul universal și supremația ungurească.

Urmărim de vreme îndelungată zădărniciu în care se frământă opinia publică ungurească din pricina sufragiului universal aruncat ca o lozincă mântuitoare de la suși regele nostru în mijlocul milioanei acestei țări. Polemici vehemente tulbură coloanele ziarelor ungurești, diferiți conducători ai partidelor se pronunță pentru și împotriva, poporul se întrunește pe la adunări: o zarvă și o vorbărie pretutindeni, încât cu puțin ne alegem din toate afacerile aceasta, care, începem să avem impresia, e o simplă înscenare ticlăită de mult dor de câștig. Nu cercetăm acum că oamenii și câte partide ungurești doresc sincer această reformă democratică, nici nu vrem să facem cuvenitul proces de intenții acelor politicieni unguri cari strigă cu multă emfază în lumea largă, că dorința lor este democratizarea țării, introducerea milioanei de desmoșteniți în cadrul constituției. Nu cercetăm deocamdată, ne mulțumim să ridicăm la suprafață chestiune de care mulți dintre ungurii care cer sufragiul universal nu se prea ating, iar cei cari sunt împotriva lui o aruncă în ochii opiniei publice ungurești ca o spețioasă. E vorba de supremația rasei ungurești primejduită prin un adevărat sufragiu universal.

Știm că partidul muncii în frunte cu Tisza argumentează împotriva sufragiului universal cu primejdia naționalității Kossuth vrea sufragiul universal cu menținerea cu orice preț a supremației ungurești, iar Iusth își îmbată aderenții cu eventuală întărire a prepotenței ungurești prin aducerea sufragiului universal. Nu de mult un deputat ungar, Dr. Várady Zsigmond, a publicat și un articol în ziarul „Világ” în care dovedea cu cifre că sufragiul universal ar ridica procentul al

alb neatinsă. Era locul tatălui său, cu spatele la foc. Il așteptau. Era pâinea lui aceea pe care o vedea, pe care o recunoștea aproape de furculiță, căci coaja era luată, din cauza dinților slabi ai lui Moș Hantot. Apoi, ridicându-și ochii, zări, pe zid, portretul lui, marea-i fotografie făcută la Paris în timpul Expoziției, la fel cu cea de de-asupra capului, din camera de culcare din Ainville.

Tinăra femeie zise:

— Ei bine, domnule César?

E o privi, Grija o făcuse lividă, și aștepta cu mâinile-i tremurînde.

Apoi el îndrăzni.

— Ei bine, domnișoară, tata a murit Duminecă, la deschiderea vânătorii.

Fu atât de mirată, încât nu putu zice nimic. După câteva momente de liniște ea murmură, cu o voce aproape cu totul stinsă:

— Oh! nu-i posibil!

Apoi imediat, lacrimile o podidiră, și, ridicând mâinile, își acoperi fața, isbucnind în plâns.

Apoi, micuțul întoarse capul, și văzând pe mama plângând, începu să plângă. Pricepând că această durere neașteptată, vine dela acest necunoscut, sări asupra lui César, îl apucă c'o mână de pantaloni, cu cealaltă îl lovi destul de tare în sold. Și César, rămas incremenit, astenta, între această femeie care plângea pe tată, și copilul ăsta care-și apăra pe mama. Se simți cuprins de emoție, cu ochii umflați de durere; și, pentru a readuce liniștea, începu să vorbească.

— Da, zise el, nenorocirea s'a întâmplat Duminecă dimineața, cam pe la ciasurile 8... Și povesti, ca și cum ea l'ar fi ascultat, neuitând nici un detaliu, spunând cele mai mici lucruri, cu o

minuțiozitate de țaran. Și micuțul îl lovea înaintea, dându-i cu picioarele în gleznă.

Când ajunse în momentul în care Moș Hantot îi spusese de ea, ea auzindu-și numele, își descoperi fața, și zise:

— Pardon nu v'am ascultat, dar vreau să știu... Dacă nu vă supărați, începeți dela început...

El reîncepu în aceiași termini: „Nenorocirea s'a întâmplat Duminecă dimineața, cam pe la ciasurile 8...”

Spuse tot, pe larg, cu întreruperi, reflecții personale, din timp în timp. Ea îl ascultă, percepând cu sensibilitatea-i nervoasă de femeie toate peripecțiile pe cari le povestea, și tresărea de frică, și zicea: „Oh! Doamne!” Micuțul, crezându-o liniștită, încetă de a mai lovi pe César, și luând mâna mării, îl ascultă și el, ca și cum l'ar fi înțeles.

Cum povestirea fu terminată, Hantot-fiu, zise:

— Acum trebuie să hotărîm într'un fel, după cum e și dorința lui. Ascultă, eu sunt de capul meu, mi-a lăsat destul. Nu vreau ca să ai motiv de a te plânge...

Dar ea-l întrerupse:

— Oh! Domnule César, domnule César, nu astăzi. Mi-e inima sdrobotită... Altădată, într'altă zi... Nu astăzi... Dacă primese, ascultă... n'o fac pentru mine... nu, nu, nu, ți-o jur. Pentru micuț. De altfel e chiar al lui.

César, ghicind, îngrozit, zise:

— Deci... e al lui micuțu?

— Da, răspunse ea.

Și Hantot-fiu privi pe fratele său, cu o cîmpie confuză, puternică și penibilă.

După o lungă tăcere, căci ea începuse din nou să plângă, César, stînjănit cu totul, zise:

— Ei bine! acum, domnișoară Donet, eu vreau să plec. Când vrei ca să mai vorbim despre afacerea asta?

Ea răspunse:

— Oh! nu, nu pleca, nu pleca, nu mă lăsa singură, numai cu Emil! Voi muri de urît. N'am nimeni, pe nimeni decât pe micuțul meu. Oh! nenorocire! ce nenorocire! Domnule César. Nu stai. Trebuie ca să mai vorbim. Ce voi face toată săptămîna!?

Și César, se așeză, obișnuit de o asculta.

Ea apropie, pentru ea, un scaun de-al lui, fața cuptorului din care eșia un miros de farfură luă pe Emil pe genunchii ei, și-l întrebă pe César o mulțime de lucruri despre tată, căci ea-l bise pe Moș Hantot, cu toată inima ei de femeie sărmană.

Și, printr'o înlănțuire naturală a ideilor, țin numeroase, reveni din nou la accident, și începu să-l repovestească în toate amănuntele.

Când zise: „Avea o gaură în stomac, pe care puteai băga amândouă mâinile”, ea scoase un suflă, și lacrimile îi podidiră din nou în ochi. Și, prin contagiune, începu și el să plângă, cum lacrimile înduioșează totdeauna inima și dreptă spre Emil, a cărui frunte era aproape gura lui, și-l sărută.

Mama, oprindu-și plînsul, murmură:

— Sărman copil! iată-l orfan!

— Ca și mine, zise César!

Și nu mai vorbiră.

gătorilor unguri la 62, mai mult, deci, decât astăzi.

Ne putem dar închipui ce fel de sufragiu universal și mai ales egal concep acești oameni, cari cu ori ce preț vreau să susțină supremația rasei lor. Ne putem închipui ce decepție are să urmeze pentru aderenții sinceri ai sufragiului universal, chiar și în cazul când unul dintre acele partide ungurești s'ar legătui să-l facă, care astăzi țipă pe la întruniri publice alături cu social-democrații internaționali. Vedem foarte limpede că nu există în vremea de acum nici un ungur fie el cât de democrat, care să dorească un adevărat sufragiu universal deopotrivă de egal pentru toate popoarele țării. Nu, căci toți politicienii unguri de astăzi, întreaga opinie publică ungurească, își teme supremația exploatare a sărăciei celorlalte națiuni din patrie.

Și au dreptate. În clipa când s'ar aduce un sufragiu universal drept, în conformitate cu toate legile naturii, atunci supremația rasei ungurești s'ar nimici cu desăvârșire. Când s'ar întrona domnia dreptului de vot egal, atunci s'ar zdrobi pentru totdeauna acea așa zisă „idee de stat”, căci naționalitățile investite cu o reală putere în stat nu ar mai tolera starea incalificabilă de astăzi, când din banul și ajutorul lor se creiază cele mai nemiloase legi împotriva existenței lor.

Da, este dreaptă și justificată teama partidelor ungurești, este justificată pentru că mentalitatea lor nu poate permite concepția unei desăvârșite dreptăți în această țeară. O minte de politician ungur crescut în atmosfera politică de astăzi nu-și poate închipui o egală îndreptățire a tuturor naționalităților din această țară.

Am vrea să știm însă ce s'ar alege din visurile politicianilor unguri dacă prin forța majoră a unor împrejurări pe cari nu le prevedem deocamdată, am primi un su-

fragiu universal adevărat? Ce ar face fiii lui Arpad aduși în fața unei realități pe care ei au acoperit-o totdeauna cu minciuni pe cari și ei le-au crezut în parte? Negreșit că alături de puternicul avânt al naționalităților ei ar rămânea zăpăciți câteva clipe, s'ar opri poate pe loc și durerea lor ar fi mare, dar nu ar trece multă vreme și carul națiunii ungurești ar porni iar mai departe cu mai multă siguranță și cu ținte mult mai apropiate. Din imaginația înfierbântată a compatrioților noștri ar sbura gărgăunul unei Ungarii cu douăzeci de milioane de maghiari, patrioții unguri și-ar vedea de treabă, nu s'ar mai interesa de altceva, decât de poporul lor, nu și-ar risipi forțele în lupte sterile de drept public cu Austria, nu și-ar bate capul să inventeze conspirații valahe, nu ar cheltui milioane din tezaurul public pentru armată, ca să câștige mână liberă în afacerile interne ale țării, ar pieri din politica acestei patrii completa imoralitate de astăzi și cultura ungurească și-ar face calea ei normală fără să primească injecțiile omorătoare ale jidovismului de astăzi. Da, așa ar fi, dacă sufragiul universal ar aduce libertate pentru toate popoarele acestei țări. Ar pieri falșa supremație ungurească de astăzi, dar ar răsări și pentru poporul unguresc niște vremuri de liniște creatoare, când fără mult sbucium s'ar putea asigura pe deplin soarta unui popor străin în mijlocul Europei.

Acesta este un adevăr care ar trebui să pătrundă odată și în sânul societății ungurești. Șefii politicii ungurești de astăzi ar face bine, dacă în locul unei himere ar urmări scopuri reale folositoare neamului lor. Să scoată din sufletul lor ideea irealizabilă a supremației ungurești, căci a face acum o jertfă aparentă, însemnează a câștiga siguranța viitorului.

III.

Lui César Hantot, îi păru lungă săptămâna. Nici odată nu se găsisse mai singur și mai trist. Până atunci trăise lângă tată-său, ca o umbră a lui, urmându-l la câmp, supraveghind executarea ordinelor, și când îl părăsea pentru câțiva timp, îl regăsea la masă. Petreceau seara fumând, unul în fața celuilalt, vorbind despre cai, vaci sau oi; și stringerea de mână pe care și-o dădeau la deșteptare, părea schimbul unei afecțiuni familiare și profunde.

Acum César era singur. Rătăcea printre arăturile de toamnă, așteptând totdeauna ca să vadă, la capătul vreunei alei, răsărind marea siluetă a lui tată-său. Pentru ași omori timpul, se ducea pe la vecini, povestea accidentul tuturor acolora cari nu-l auziseră, îl repetă câte odată altora. Apoi la isprăvirea ocupațiilor, se așeză la marginea unui drum și se întrebă dacă va dura mult această viață.

Adesea se gândea la domnișoara Donet. Îi plăcuse. O găsisse cum trebuie, plăcută și vrednică, cum îi spusese și tată-său. Da, o femeie de treabă; era un adevăr o femeie de treabă. Hotărî ca să mărească planurile, și să-i dea o rentă de 2000 lei, asigurînd capitalul pentru copil. Simțea o plăcere chiar la gândul că o va vedea Joia viitoare, și va hotărî aceasta împreună cu ea. Și apoi, ideea acestui frate, acestui micuț de cinci anișori, care era copilul părintelui său, îl necăjia, îl întrista puțin, dar îl și năbuna în același timp. Era un fel de familie în acest plod clandestin, care nu se va numi niciodată Hantot, o familie pe care o putea recunoaște sau nu, după voie, dar care îi reamintea pe tată-său.

„Copiii nimănui“.

Oaspeți ai obștei românești.

— Masa studenților academici din Cluj: Dr. Aurel Mureșianu. —

Între instituțiile, cari servesc la noi mult binelei obștei socot că să poate număra și această „Masă a studenților academici din Cluj”, care nu înseamnă numai un sprijin de ordin material, ci în aceeași vreme este de o importanță morală netăgăduită. Înseamnă mântuirea generației mai nouă, care azi mâine are să conducă singură destinele neamului.

Căci avem lipsă de oameni cu cunoștințe variate și temeinice asupra tuturor întrebărilor și chestiunilor mari, fie acelea literare, economice, filozofice, cari agită lumea intelectuală din statele culte.

Ne trebuie oameni cu vederi largi, cari chiar și în mediul modest al orașelelor mici, în cari vor petrece anii, după-ace vor pași în viața practică, să se știe ridica întotdeauna peste micile mizerii, intrigi și vederi înguste ale acestui mediu.

Dela intelectualii noștri de pe la orașe să cer o mulțime de lucruri, cari nu stau în legătură strânsă cu ocupațiunea lor de specialitate.

Advocatul, preotul și funcționarul român trebuie să muncească și eventual să conducă instituții culturale, cum e de ex. „Asociațiunea”, economice, cum sunt băncile, are să poarte și lupta politică în comune, la comitat și la alegerile pentru parlament etc. etc.

Și ea să putem satisface tuturor acestor obligamente naționale, e de neapărat de lipsă, ea să fim înarmați încă dela universitate cu cunoștințe temeinice, să avem convingerile noastre bine gândite asupra întrebărilor de însemnătate vitală, atât în ce privește pe individ, cât și societatea.

Numai studiul și munca serioasă dela universitate poate întări în inima tinărilor acel idealism sănătos, de care atâta trebuință avem, ca să întîmpinăm cu demnitate și liniște stătoarea toate decepțiile și torturile ce ne vor ajunge în toiul luptei pentru viața de toate zilele.

Aproape două sute de tineri români, cari azi mâine sunt mențiți a lua în mână destinele popoului nostru, luptă, urmărind studiile la universitate, cu cele mai mari neajunsuri materiale, pentru a căror descriere nici o culoare nu este destul de neagră.

Frământările publice, căror supusă a fost și este această tinerime, sunt în general cunoscute, mizeria însă dușmană progresului, dușmană e-

Dar, instinctul practic de menajeră, obișnuită a se gândi la toate, se deșteptă în tinăra femeie.

— Domnule César poate n'ati luat nimic de azi dimineață?

— Nu, domnișoară.

— Oh! Trebuie să-ți fie foame. Să mănânci ceva.

— Mulțumesc, zise el, nu mi-e foame; sunt foarte obosit.

Ea răspunse:

— Trebuie să mănânci bine, să nu-mi refuzi asta! Și pe urmă să mai stai puțin. Când vei fi plecat, n'o să mai știu ce să fac.

El cedă, după puțină rezistență, și, așezându-se cu spatele la foc, în fața ei, mănă o farfurie de supă, care scotea aburi, și bău un pahar cu vin roșu. Dar n'o lăsă să destupe sticla cu vin alb.

De mai multe ori, el șterse gura micuțului, care-și mănjise cu sos bărbia.

Când se sculă să plece, întrebă:

— Domnișoară Donet, când voiți să vii să vorbim de afacerea asta?

— Dacă nu te stingerește, Joia viitoare, domnule César. Altfel n'am timp. Totdeauna Joia sunt liberă.

— Bine, atunci Joia viitoare.

— Nu-i așa? vii și la masă?

— Oh! cât despre asta, nu pot să-ți promit.

— Vorbim mai bine mâncând. Și vom avea și mai mult timp!

— Ei bine, fie! Atunci Joi la prânz.

Și plecă, după-ace sărută pe micuțul Emil, și strinse mâna domnișoarei Donet.

Așa că, văzându-se pe șoseaua care duce la Rouen, Joi dimineață, dus de trapul sonor al Graiudorgei, se simțea cu inima mai liniștită, mai mulțumit că nu mai simte durerea.

Întră în locuința domnișoarei Donet, văzu masa pusă, ca și Joia trecută, dar cu singura deosebire că coaja pâinii nu era luată.

Strinse mâna tinerei femei, sărută pe Emil pe obraz, și se așeză, ca și cum ar fi fost la el acasă, cu inima tare acum. Domnișoara Donet îi păru puțin mai slabă acum, puțin mai galbenă. Cu siguranță că plânsese mult. Avea un aer cam rușinat în fața lui, ca și cum ar fi înțeles ceea ce n'a înțeles săptămâna trecută la prima veste a nenorocirii, și îl privea în mod excesiv, cu o umilintă dureroasă, mișcând anume, ca și cum ar fi vrut să-i atragă atenția, și să-l facă să bănuiască bunătățile pe care le poseda. Mâncară mult, și vorbiră despre afacerea care-l adusese.

Ea nu voia atâția bani. Erau mulți, foarte mulți. Câștigă destul ca să poată trăi, dar voia ca Emil să găsească câțiva bani, când va fi mare. César aprobă, și-i dădu o hârtie de o mie, pentru ea, pentru doliu.

Când luă cafeaua, ea-l întrebă:

— Fumezi?

— Da... Am pipa mea.

Căută'n buzunar. La dracu! o uitase. Se supără; ea-i oferise pipa tatului său păstrată într'un dulap. O luă, o recunoscu, o adulmecă, îi spuse câte parale face, emoționat, o umplu cu tutun, și o aprinse. Apoi puse pe Emil ealare pe piciorul lui, și-l jucă în timpul ce ea strinse masa, și închise, într'un bufet, farfuriile murdare, ca să le spele după-ace va pleca el.

xistenței și moralului, care a secerat și seceră o mulțime de victime, a rămas necunoscută cercurilor mai largi.

Suntem convinși că e destul să fie cunoscută aceasta stare însă pentru ca națiunea și toți ceice să socotesce ca făcând parte din aceasta să caute mijloace pentru a salva tinăra noastră generație. Avem, ce e drept, stipendii pentru universitari. Ce sunt însă 3 sau 400 de floreni — maximul unui stipendiu — când 100 merg pe didactru, cel puțin 300 pe cuartir și cost; unde mai rămâne ceva pentru încălzit, pentru îmbrăcăminte, manuale de studiu?... Fapt este că universitarii noștri nu-și pot face studiile numai cu stipendiu, nici chiar cu maximul stipendiului — dacă nu se pot ajutara și de acasă. Unde rămân aceea căroră de acasă nu le dă mâna? Și unde rămân ceice nu se împărtășesc nici de stipendiu? Și de aceștia sunt cei mai mulți!

Incep cu entuziasm tineresc, cu câțiva bani agonisiți cu multă sudoare, se înscriu la universitate hotărâți să-și caute singuri existența. Continuă prin a lucra ziua întreagă la birou, ca noaptea să studieze și sfârșesc studiile cu sănătatea zdruncinată... dacă peste tot ajung să le sfârșescă, căci mulți ajung la drumul jumătate desgustați ori aproape învinși.

Unde rămân apoi momelile străinilor, mreața fermecată, în care să încercă bieți pescuiți flămânzi și ne bănuitori?

Numai acel ce cunoaște mai deaproape viața de universitar; cel ce îndurat însuși neajunsuri, alături de alți colegi tot atât de sărmani, va crede cât este de mare mizeria universitarilor și cât este de amară.

De aceea socot că trebuie să ne dăm seamă cât preț are ajutorul dat pentru mântuirea generației noastre dela școalele superioare: viitorii factori ai vieții noastre etnice.

Cât de risipiți sunt și cât de împrăștiati și cum duc atâtea năcazuri — trebuie să facem pe acești „copii ai nimănu” — oaspeți ai obștei românești, să nu-i lăsăm să se risipească și să se peară în marea străimilor, unde nimeni nu-i mai cunoaște, nimeni nu îi știe... căci sunt ai noștri ai tuturor!

Mijlocul este dat prin „Masa studenților academiei din Cluj Dr. Aurel Mureșianu”, inițiată prin direcțiunea băncii „Economul” din Cluj și care cu concursul unei serii de binefăcători în decursul alor 10 ani de existență a adăpostit 401 tineri universitari, scutindu-i de grijile zilei și astfel conservându-i pentru obștea românească.

Considerând însă, că această instituție umanitară nu dispune de fond stabil, din ale cărui venituri să se poată alimenta regulat, ei este avizată

Pe la trei, el se sculă, regretând, întristat la gândul că pleacă.

— Ei bine! Domnișoară Donet, zise el, bună seara, și-mi pare bine că te-am găsit așa.

Ea rămase înaintea lui, roșie, mută, și-l privea, gândindu-se la celalalt.

— Așa-i c'o să ne mai vedem? zise ea.

Răspunse simplu:

— Da, domnișoară, dacă asta-ți face plăcere.

— De sigur, domnule César. Așa dar, Joia viitoare vii?

— Da, domnișoară Donet.

— De sigur, vii și la masă?

— Dar... dacă vrei, nu te refuz.

— Ne-am înțeles, domnule César; Joia viitoare la prînz, ca și astăzi.

— Joi la prînz, domnișoară Donet.

București.

Traducere de:

Traian Gh. Dimitriu-Șoimu.

la cotizatiile ce i-se acoardă prin filantropii neamului nostru, considerând că din cele peste 250 de bănci, abia vre-o zece contribuie anual cu sume până la 100 coroane („Albina” și „Economul” câte 300 de coroane) — socotim de o necesitate urgentă ca pentru continuarea acestei opere binefăcătoare să rugăm pe ceice vreau și pot mai cu seamă băncile — să sară în ajutor să trimită fără nici o reclamă și fără altă rugare la adresa direcțiunii acestei mese, unde se primesc bnii cu mulțumire, liberându-se chitanțe în regulă și luându-se măsuri, ca să fie întrebuințați pentru ușurarea sortii tinerilor lipsiți, cari se var năzui a se achita cu devotamentul pentru cauza neamului jertfele ce să fe pentru ei tocmai atunci, când au mai mare lipsă.

Bis dat qui cito dat.

V. Dr.

Fantoma alianței turco-române.

„Seara” din București publică următorul articol:

Vecinii noștri bulgari nu pot cu nici un chip să uite știrea lansată cu un anumit calcul de cătră ziarele străine, cu privire la presupusa alință turco-română și de atunci neconținut urmăresc pas cu pas rapoartele dintre noi și turci, și ori de câte ori văd cea mai mică cordialitate, o explică prin aceiași alianță.

Cu ocazia vizitei moștenitorului tronului turcesc la Sinaia, presa naționalistă bulgară a avut grija să împrăștiere iarăși legenda convențiunii militare secrete dintre Turcia și România, însoțindu-o cu multe presupuneri și explicațiuni.

Ca document de curiozitate reproducem articolul de fond din foaia naționalistă „Vecerna Posta” spre a se vedea cât de stăruitor insistă naționalistii bulgari asupra existenței unei asemenea convențiuni, urmărind prin aceasta par'că răcirea simpatiiilor ce poporul de jos bulgar din obșnuință le are față de Români, cari le-au dat și continuă să le dea cea mai largă ospitalitate.

Miez de vară.

Și-au înfipt oștiri de seceri
Dinții 'n coasta grânelor...
Arde câmpul... sună 'ntruna
Cumpăna fântânelor...

In mugiri și 'n glas de clopot
Trec spre rîu cîrezile...
Cât ajungi cu ochii 'n zare
Otăvesc livezile...

Pe sub tristele răchite
Vîntu-și face voile;
Cucuruzi cu bobu 'n pârgă
Lîn își mișcă florile...

Cînd spre lunca din răscruce
Vin și merg copilele,
Numai tu nu mai vii dragă
Să-mi mai mîngăi zilele...

P. Pădure.

Poate că multora li-s'ar părea curios, dar e bine să amintim cetitorilor, că poporul de jos din Bulgaria simpatisează foarte mult cu România și aceasta se explică foarte bine, când știm că foarte mulți din acești bulgari au trăit sau continuă să trăiască vreme îndelungată în România, unde și-au câștigat existența și să nu se pară de loc exagerat, când vom spune că 1/3 din populațiunea Bulgariei vorbește românește.

În astfel de împrejurări, în mod natural urmează ca poporul să simpatiseze cu noi. Presa naționalistă însă vrea să producă o diversiune prin articolele sale și aceasta este explicațiunea stăruinței ce o pune să acrediteze povestea convențiunii turco-ormâne.

Iată în adevăr acel articol:

„Este foarte natural, zice „Vecerna Posta”, ca mișcarea de apropiere și aliare între România și Turcia, prin tratate fățișe sau secrete, să ne intereseze foarte mult. Aceasta ne îndeamnă să urmărim cu cea mai mare atențiune ori ce gest, ori ce pas de apropiere între aceste două state. Cel mai mare interes se deșteaptă în noi cu privire la vestita convențiune turco-română, care de un an încoace preocupă întreaga opinie publică europeană. Părerea tuturor diplomaților cu toate desmintirile oficiale din partea Românilor, e că convențiunea militară turco-română există și aceasta cu scopul de a paraliza orice mișcare serioasă a Bulgariei în privra Turciei.

Sosirea moștenitorului ture Iusuf Izzedin la Sinaia, marile onoruri ce i-s'a făcut din partea curții regale române, decorațiile ce i-s'au dat și toasturile ce s'au ținut, ne îndeamnă să vorbim din nou despre prietinia turco-română. Această prietinie, așa cum se manifestă, trece peste marginile unei curtuozii obișnuite. Ea intră în cadrul intimității și a convențiilor contractuale pentru apărarea generală reciprocă.

Ce a îndemnat pe moștenitorul ture să se ducă la Sinaia și să fie oaspele iubit al Curții regale române? Iusuf Izzedin nu se distinge prin calități personale cari să-l facă iubit ca personalitate, independent de rangul lui înalt. El a fost la încoronarea din Londra și n'a fost obiectul unei atențiuni deosebite. A părăsit capitala Italiei nu de mult cu mare nemulțumire pentru că nu i-s'a dat atențiune. Amabilitatea care i-s'a arătat la reședința de vară românească, fără îndoială că nu este punctul capacității sale personale. Explicațiunea nu poate fi căutată în faptul că s'a încheiat acum de curând tratatul comercial turco-român.

Atunci care e cauza acestei strânse prietinii turco-române? Tratatul comercial nu poate fi îndemnul unor astfel de manifestațiuni, după cum ne-a anunțat telegraful dela Sinaia.

Motivele manifestației dela Sinaia sunt mai adânci, decât acele cari sunt mărturisite de cătră oficialitate.

Ori cât s'ar ascunde aceste motive, totuși au fost exprimate astfel încât să le priceapă toți. După cum secretele relațiilor mamei lui Hamlet cu fratele soțului ucis au fost descoperite prin neconținuta bănuială a lui Hamlet, tot așa și tainele „relațiilor” turco-române nu pot fi nepătrunse pentru bănuitorul spirit politic bulgăresc. Dați premisele adevărate și totdeauna concluziunile vor fi aceleași.

Ca răspuns la toastul regelui moștenitorului ture, încărcat de mari onoruri în numele Turciei, iar nu pentru calitățile lui personale a răspuns: „Mulțumesc foarte sincer M. Voastre pentru bunele intențiuni arătate și-mi exprim recunoștința pentru primirea ce mi-s'a făcut în România,

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaúdvár.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și totfelul de lenjerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

unde m'am simțit fericit, că mă văd într-o țară amică. Sunt foarte mișcat de dovada relațiilor admirabile care există atât de fericit legate între România și Turcia. Guvernul sultanului dorește să se păstreze aceste relațiuni care sunt o garanție pentru pacea generală”.

Iată concluziunea premiselor că între România și Turcia există o convențiune militară secretă de care se vorbește neconținut de un an încoace. Cuvintele din răspunsul moștenitorului turc, spun categoric că convențiunea militară turco-română e un fapt împlinit.

Relațiunile dintre Turcia și România, spune guvernul sultanului, prin gura lui Iusuf Izzedin, sunt o garanție pentru pacea generală.

Dar contra cui sunt îndreptate ele, spre a servi pacea generală?

Cine amenință pacea generală, în urma căreia să fie nevoie de o alianță turco-română ca să o păstreze?

Iată întrebarea, care găsește răspunsul categoric că relațiunile turco-române sunt îndreptate mișelește în potriiva Bulgariei. În aceasta văd o tulburătoare a păcii. Și pentru ce?

Pentru că, fără să fie tulburătoarea păcei balcanice, are îndrăzneala să ridice adeseori glasul în apărarea macedonenilor robiți, cari sunt veșnic nedreptățiți, călcați, bătuți, schingiuiți.

Dar în fața furiei unui popor care pretuiește vrednicia, onoarea și vitejia sa, nici o conspirație nu e în stare să se pună în cale și să-l împedecă. Puterea poporului e mai grozavă, când știe că dreptatea e a lui, iar mișelia de partea dușmanilor.”

Ne lăpădam de neam!

Era în ziua de sf. Marie Mare, când mă afluam și eu în Oravița-montană. În ziua aceasta este tocmai rugă, adică nideie, după vorba bănașenilor. Înainte de amiază m'am dus și eu la biserică, cu toată că nu sunt întrecut la minte și am ascultat slujba dzească cu toată cucernicia nefățărîtă. Aici mi-s'a dat să văd lucruri înspăimântătoare de netrebnice. Cu cât eram eu sufletul ridicat în slavă așa de adânc pătrunzător era graiul rugă ciumilor și al cântărilor, pe atât îmi era disprețul mai adânc față de tinerimea, care începe să nu mai cinstească cele sfinte și care, privește biserică, ca locaș pentru a-și expune luxu internațional, păgubitor și maimuțaresc. Smerenia prefăcută a domnișoarelor nu-i decât un paravan, după care se ascund tot felul de păcate văzute și nevăzute, gândite sau făptuite.

După amiază m'am dus la joc, în curtea bisericii. Lume destulă, dar nici după vorbă, care pare un valopue sau esperanto, atât era o românească de strictă, nici după port, care cu totul era echimonosit și urit nici după joc, fiind de tot felul, n'am putut deosebi că aveam în fața mea îndurerată pătură de mijlocasi și de fruntași români. Dacă nu i-ași fi cunoscut din copilărie, că-s Români și dacă nu-i vedeam la biserică ascultând slujba românească și făcându-și cruce românește, zău de a-și fi putut crede că-s și ei Români, atât de mult s'au lăpădat de limba, de portul, de moravurile și obiceiurile românești. Desgustat de așa o priveliște jalnică, m'am grăbit cât mai tare să fiu departe de ea s'o pot perde din minte pe vecie și să răsuflu mai ușurat.

Sosind sara, eram cu frica 'n sin, nu cumva o să mă urmărescă desamăgirea și la concertul și teatrul împreunat cu joc. Imi pare bine, că frica numai în parte mi-a fost întemeiată. Frumos, românește de frumos, că concertul era alcătuit numai din cântece românești, de compozitori români. Trist, înspăimântător de trist însă, că tinerii coriști și tinerile coriste, viitori părinți ai bietului nostru neam, n'au avut nici atâta dor și rivnă să se fie îmbrăcat în port na-

țional, cel puțin în astfel de împrejurări. Imi făcea impresia că ascult un tineret perdut pentru neam, cu suflet înstrăinat, cântând în graiu românesc. Nutresc nestrămutată speranță, că acest neajuns dăunător pentru creșterea națională a tinerimei noastre se va înlătura cu desăvârșire în viitor. Aducând această vină de mare însemnătate pentru poporul nostru privind trăinicia noastră ca neam cu cultură proprie, nu pot de altă parte să trec cu vederea, măiestria cu care au fost cântate diferitele cântece. Să-i fie spre laudă și spre frumos îndemn și de aci înainte atât președintelui Reuniunii române de cântări și muzică cât și tinerilor coriști. După concert s'a jucat piesa românească originală „Vacanții”, comedie într'un act. Toți diletanții s'au achitat de rolurile lor, printr'o rostire destul de bună și printr'un joc aproape firesc, dar la unii mimica mai lăsa de dorit. Incolo rolurile au fost foarte bine împărțite. Cu mai multă bunăvoință și cu mai puțină încăpăținare la rău, toți acești diletanți, în deosebi tânărul Ioan Băias, Traian Jucu, Alex. Lazăr, și dsoarele Ana Zarculea cu Iustina Giuchici, vor ajunge cu timpul la înălțimea unor artiști de rangul întâi.

Cât privește jocul, n'am cuvinte decât de ocară, căci a fost internațional. Din toată această petrecere de vară și rugă, am rămas cu încredințarea că la Românii noștri din Oravița-montană, care alcătuiesc pătura inteligentă, dezvoltarea națională scade în loc să crească. Adevărat că împrejurările sunt puțin prielnice pentru așa ceva, în mijlocul străinilor de tot felul, cari înriuresc tot mereu obiceiurile noastre străbune, pocesc dulcea limbă românească cu o mulțime de nemțisme, ungurisme, sârbisme. E de datoria însă a tinerilor români să fie mai îndrăzneți și mai exclusiviști. Să nu se lăpede de neamul său, care l'a sprijinit, căsătorindu-se cu ființe din alt neam, care pe urmă îl stăpânește în toate privințele, după cum cunosc cazuri, dar mi-e rușine să le amintesc deocamdată, să nu dea întâietate domnișoarelor străine de neam, ba chiar dușmane ale neamului nostru, iar Românele noastre să aștepte mult și bine, până vor putea întemeia familii românești, pentru întărirea neamului românesc. Aceasta spre atenția mai mult a acelor tineri ai noștri, cari au fost ajutamați cu bani românești din îndurarea prea îngăduitorilor noștri binefăcători români.

Doresc ca în viitor să-mi fie dat să mă despart cu vesele amintiri de acest orașel de altfel atrăgător dar — cuiub conștiu de lăpădare de neam.

Victor.

Aviz abonaților.

Abonații noștri cari nu și-au înscris încă abonamentul pe semestrul al II-lea al anului curent sunt rugați să binevoiască a-l înscris ca să nu li-se întrerupă expediarea regulată a ziarului.

De-asemenea sunt rugați toți abonații noștri în întârziere cu plata abonamentului să grăbiască cu achitarea sumelor ce ne datoresc, ca să nu fim siliți a întrerupe trimiterea ziarului pe adresa lor.

Abonamentul la „Tribuna” este:

pe un an	— — — —	28.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	14.— cor.
pe 1/4 an	— — — —	7.— cor.
pe 1 lună	— — — —	2.40 cor.

In România:

pe un an	— — — —	40.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	20.— cor.

Din Blaj.

După serbări. — Septembrie. — G. Vancea de Buteasa.

4 Septembrie.

În sfârșit blăjenii răsuflă mai ușurați... Îngustele ulicioare ale Blajului, astăzi par de-a binelea mai încăpătoare, mai liniștite. Dar pentru aceea se simte încă bine atmosfera a tot ce-a fost acum câteva zile... plutește încă un val de aer asupra Blajului, asemenea aerului ce năpădește un paltou după deslănțuirea unui vifor...

Razele seninei bolți, cu care ne-a dăruit Ziditorul în tot decursul celor trei zile mari, scumpe neamului nostru, cad dogoritoare pe străzile pline de colb și coperșurile de țiglă arămie! Limba ceasornicului din turn sună limpede în puterea amezii...

...Ca un vis au trecut toate!... Ca un vis!... dar aniversarea celor trecute ni-e proaspătă încă în suflet!

...Au amuțit tipetele și uruiturile automobilelor, motocicletelor..., ciripitul atâtor păsăruici sosite, cine știe de pe unde, și toate, toate, ca și când n'ar fi fast niciodată...

Falnicul pavilion din curtea gimnaziului, cade pradă loviturilor de ciocane, ceas de ceas... Instalațiile electrice sunt desfăcute... Scena e dărîmată... Mai stau acoperișul uriaș și coastele pavilionului... Și toate celelalte le urmează: pradă ciocanelor, ce le dăraburesc, fără milă, în fața duioșiei noastre, a celor cari le privim stând la o parte...

...Nici urmă nu mai este par'că, din șuvoiul de oameni, cari au fost năvălit cu o adevărată furie spre Blaj.... Toți s'au strecurat pe neobservate către gară... și rînd pe rînd, cât te-ai întoarce odată par'că, fiecare a plecat spre cămin, ducând cu sine, de sigur, amintiri neșterse pentru totdeauna, din un loc așa de modest...

Numai indivizi singuratici se mai pot vedea pe câte-o stradă, privind încodată ici-colo, și cari în fluturarea unei clipe, par ca niște paseri călătoare gata de drum, ce numai greu se departă dintr'un loc care le-a căzut odată drag...

Nu s'a potolit încă în deajuns murmurul celor trei zile de sărbătoare măreață, și astăzi des de dimineață, o mișcare vioaie se poate simți bine pe toate ulicioarele Blajului...

Neguri lăptoase, dese stăpănesc împrejurimile și clădirile arașului abia se zăresc de pe podul de lemn ce leagă Blajul cu Veza... Sub boarea piscăcioasă ce planează în aer, frunzele brumate ale răchitelor, de pe marginea Târnavei, se deslipesesc una câte una... și, în coloritul gălbui ce prinde a suride tot mai vesel în Răsărit, încetul pe încetul se poate vedea, cum se subțiază și pătura de negură și clădirile rămân drepte, frumoase, strălucind în bătaia primelor raze...

Clopotul din turn sună 6 și treisferturi. Părinți și băieți de școală curg acum spre gimnaziu.

Lângă catedrală față în față cu poarta de fier, pe care mai stă încă tabla cu: „Exp. ist. și cult. a desp. Blaj”, e târg de cărți.

Glasuri argintii răsună limpede, și copilași gălăgioși se strecoară mândri cu cărțile subsuoară...

Istoria biblică, domnilor!

— Nu cumperi o Aritmetică domnule?

— Nu...

Și proprietarul pleacă mai departe prin furnicarul atâtor pui de Români, împinși la școală de setea învățaturii, a științei, singura care odată ne va da ceea ce astăzi nu avem!

Vineri în 1 Sept. a. c. a închis ochii pe vecie un bătrîn venerabil: Gheorghe Vancea, cândva de Buteasa. Un străjer rămas din vremile cu inimă de fier, care în fața atâtor furtuni a stat nelintit, până acum târziu, când — după lege — a trebuit să fie învins...

Fabrica de tâmplărie

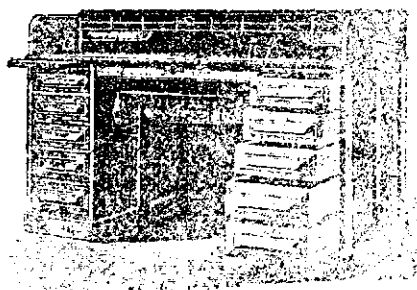
instalată cu putere de mașini

ERŐS VICTOR FIAI

din Marosvásárhely, Régikorház-utca 3.

Pregătește **mobiliere complete** pentru locuințe, birouri, magazine, farmacii, biserici și școli după model în orice stil **Mobilier american** pentru birouri și sipete cu stropuri pentru acte se pregătesc la comandă

— și în diferite calități, precum se vede și din desena. —

Decedatului i-a fost unchiu fericitul Mitropolit I. Vancea de Buteasa. La vârsta de 18—20 ani a fost înrolat în armată, servind 13 ani, în decursul cărora a luat parte și în lupta dela Cus- toza.

Mai târziu s'a mutat la Blaj luând parte la toate mișcările, cu suflet românesc.

Așa l'a ajuns elipa morții — fiind primul poate, — care a repauzat îndată după jubileul Astrei — dintre acei bărbați, cari au luat parte acum 50 de ani la înfruptarea ei...

P. P.

Cronică școlară.

— Starea noastră actuală. —

De câteori am timp și mă pun să fac analiza cuvintelor: *învățător*, sau *învățători români*, îmi aduc aminte de soarta și viitorul poporului român, pentru că știu, că acestea sunt puse în mâinile lor, știu că tot ce are omenirea, are dela școală — dela învățător.

Cu cât învățătorii unui popor sunt mai primitivi, cu atât acel popor va zace mai mult sub lespedea neștiinței, în păcura imoralității. Din contră, cu cât un popor are învățători mai luminați, înzestrați cu toate cerințele timpului, cu atâta sunt șansele de progres mai sigure, căci învățătorul este școala, iar școala este magazinul bogățiilor lumesti și învățătorul împărțitorul acelor.

Ce ironie a sorții! Învățătorul — el, care dintre muritorii lumii acesteia, cel mai puțin se împărtășește de bunurile lumii — el e chemat să distribuie oamenilor avuțiile, comorile, cu cari a înzestrat și împodobit Dzeu lumea.

Omul când se naște, vine gol, despoiat, fără averi materiale sau sufletești, aduce cu sine numai corpul, care este din lut și iarăși același se proface.

Averile și bogățiile nu se nasc cu omul, acele trebuie câștigate, cu sudoare și jertfe mari aici pe pământ. Și să nu credeți că cei ce moștenesc dela părinți bogății, sunt stăpâni peste acele între ori ce împrejurări. Ce s'ar alege de acci oameni și de bogățiile lor, dacă părinții nu s'ar îngriji și de creștere, de educațiunea lor potrivită?

Averile și bogățiile în lipsa de chiverniseală rațională s'ar mistui, s'ar consuma de sine, și accia ar rămânea iarăși goi, despoiați cum au venit pe lume.

Trebuie dar, ca școala să vină în ajutorul lor, pentru ca să poată păstra averile moștenite și tot școala trebuie să vină în ajutorul celor ce voiesc să agonisească averi și bogății.

Omul când cunoaște lumea, nu aduce cu sine avere, dar nici înțelepciune, căci acestea trebuie să le câștige cu încetul în viață aici „în valea a- ceaasta a plângerii”.

Dacă vede la alții lucruri bune, dorește și el a le avea. Dacă vede, adese lucruri rele, face și el asemenea. Va să zică: impresiunile din jurul său, influențează asupra sufletului și-i croiește direc- tiva, îi croiește soarta.

Fiecare om cu judecată nepreocupată știe, că învățătorul este chemat a influența asupra sufle- telor omenesci, el e chemat a îndrepta moravuri- rile și prin urmare el poate fericii ori nefericii pe om.

Procum sf. Iosif de Calasanza își determină unul dintre creștințele sale principii — care zice că: învățătorii sunt responsabili lui Dum- nezeu nu numai de ei înșiși, ci încă și mai mult de mlădițele — viitoarea omenime — încredin- țate lor, căci iarăși zice: binele tinereții este depus în mâinile lor etc.”

Învățătorului îi este încredințată educațiunea tinereții, iar tinerețea este speranța viitorului.

Fericirea ori nefericirea, progresul — înain- tarea ori starea primitivă a singuraticilor și a întregii omeniri depinde deci dela școală, dela activitatea învățătorului.

Învățătorul poate da direcțiune bună ori poate periclită dezvoltarea omului. Învățătorul înzes- trează societatea cu moravuri bune, conduce la bună stare, ori nepăsătorul promovează patimile, cari pricinuesc ruinarea. El împarte comorile sufletești și prin aceasta și pe cele materiale.

Dacă marele general *Moltke* a atribuit victoria armelor germane contra Francozilor dascălilor germani; și dacă biruința Japonilor asupra colo-

salului imperiu rusesc, se atribuie școalei japo- neze, — care în ultimele decenii a făcut progrese uimitoare, — atunci soarta *actuală a poporului român, bună ori rea cum e, cui altuia i-se poate atribui decât școalei române și învățătorilor săi?*

Dacă este aceasta întocmai, care este oare da- toria noastră a fiecăruia, — în parte —, apoi a corporațiilor noastre învățătoresci și mai vârtos a instituțiilor noastre de conducere gene- rală? Căci dacă stăm rău vina e a noastră a în- învățătorilor, — provine însă această culpabilitate exclusiv dela organele noastre conducătoare pre- cum: senat școlastic etc., sau mai bine zis dela preot ca director al școalei etc.?

Putem noi să ne mândrim de starea noastră actuală? Destul este ce-am făcut și nu ar trebui să mai încercăm nimic pentru viitorul neamului din care facem parte?

Eu cred că da! Scopul frământărilor noastre dascălești — zilnice — pe ori ce teren nici nu poate fi altul, decât analizarea stării *actuale* a poporului și aflarea mijloacelor pentru promo- varea intereselor lui.

Să ne ocupăm așa dar de starea actuală a nea- mului din care ne-am născut, să o supunem apre- cieri noastre, spre a afla anevoințele ce stau în calea propășirii lui și spre a afla mijloacele prin cari am putea da o direcțiune unitară activității noastre dascălești cu privire la datoriile ce ni-se impun în viitorul cel mai apropiat, pentru ca po- poporul român să apuce pe calea binelui și să poată ocupa loc mai onorific în concertul omenimei.

Să comparăm poporul nostru cu alte popoare din patrie, cari trăiesc cam între aceleași condi- ții de viață, de pildă cu poporul german, agri- cultor ca și poporul român. Să privim deodată la casa Românului și la cea a Germanului, să asă- mănăm holdele lor cu holdele noastre, vitele lor cu vitele noastre portul lor cu al nostru, — vom vedea sărăcia, necumpătul, vom vedea mizeria atât de înrădăcinată, vom vedea imoralitatea și starea intelectuală atât de primitivă încă.

Am putea purcede mai departe cu scrutarea, intrând prin bisericile și *școalele* lor pline și bo- gat înzestrate cu tot ce este necesar, și asemănân- du-le cu ale noastre goale și lipsite, vom scoate în relief nepăsarea și necredința noastră, tot atât- cea greutăți cari se pun în calea propășirii nea- mului.

Dar să nu intrăm așa afund în chestiuni, pentru că ni-s'ar prea încurca izele. Să stăm deo- camdată la sărăcia poporului român, și să scru- tăm după cauză. E mai sărac poporul român de- cât poporul german și oare pentru ce? S'a năs- cut germanul mai bogat ori cu însușiri mai bune?

Nu! Și unul și altul au venit în lume în acelaș vestmânt, cu asemenea calități. Ori doară Dzeu iubeste mai mult pe German decât pe Român? Credința noastră ne învață însă, că Dzeu este preabun, că iubeste pe toți fiii săi deopotrivă. El nu împarte averile și bogățiile lumii drept grație, ci rămințutul și apa, soarele, luna și stelele, muntii și riurile, animalele și plantele, toate, toate le-a pus la dispoziția omului. Toate stau de-a gata, fiecărui om, numai să se știe folosi de ele.

Străinii zic, că poporul german e popor lucră- tor de aceea e bogat; iar Românul e leneș și în- cunjurat lucrul. E adevărat că lucrul e izvorul bogăției, dar că poporul român să fie leneș, să încunjure lucrul, nu-mi vine să cred. Să aruncăm privirea noastră asupra întinselor câmpii ale Ungariei, și să intrăm chiar și prin desișul mun- ților și în desul furnicar al locuitorilor, vom ve- dea pe Român tot cu sarcina în spate.

Românul la plug, la sapă, la seceră, la coasă; Românul târșește pădurile, el coboară pentele pe riuri, el intră în adâncimea băilor etc., etc. — Se poate că acest popor, a cărui viață dela naștere până la moarte, dela leagăn până la coșciug e o muncă continuă — să fie sărac, din cauza nelu- crării, din cauza lenei?

Nu! — este neadevăr, este calomnie! Epitetul de leneș se dă pe nedreptul poporului român, care s'a purtat vitjește în războaie și a dat patriei sale pe cei mai vestiți eroi. Nu lenea este cauza sără- ciei poporului român, dar din cauza sărăciei este desconsiderat și trebuie să înfrunte nedreptăți și să poarte atributul de leneș.

Străinii, cari se folosesc de puterea și brațele noastre din motive ascunse, nu voiesc să recu- noască și să preamărească hărnicia noastră, dar noi datorință avem să ne trezim, să descoperim

puterea de viață și să o exploatăm în folosul no- stru.

Și acum după ce am descoperit acest talent la poporul nostru, după ce am constatat că poporul român nu este întrecut în hărnicie de popoarele colocuitoare, ba le premerge chiar, să continuăm scrutarea noastră ca să aflăm cauza sărăciei.

Cine lucrează câștigă. Dar oare unde o fi câș- tigul Românului după lucrul cel mult și greu? Românul săracul lucră și câștigă, dar câștigul nu este, nu corăspunde sarcinei ce o poartă, pen- tru că el nu știe prețui la fel lucrul cu osteneala sa. Românul lucră și câștigă, dar el nu știe pre- țui câștigul său. Românul nu știe să privească și să aprecieze viitorul. Românul nu știe cumpăta. Românul nu știe și nu cunoaște natura și nu știe valoarea produsele ei în favorul său.

Nu știe! Nu știe!

Iată ce se vede din ceea sus amintite. Ro- mânul *nu știe*, adică Românul nu are știința, în- vătătura în raport cu celelalte popoare conlocui- toare și de neștiința lui se folosesc alții exploa- tându-l în folosul lor. Neștiința este izvorul tutu- ror relelor, și aceasta stă în calea propășirii nea- mului românesc.

Lumea civilizată, omul cu carte știe că baza bunăstării este, nu lucrul, ci știința. De lucrat lucră și boul, lucră și animalele, dar rațional cu înțelepciune și în favorul său poate să lucre nu- mai omul învățat, omul cu carte.

Norvegienii — cari toți știu ceti și serie — trăiesc pe țărnișii mării printre stânci pleșuve — mai bine decât noi în Canaanul Europei. En- glezii prin știința și învățătura lor stăpânesc po- ste țări și popoare mai mari și mai numeroase decât ei, iar Rusia cea fără margini, în lipsa de cultură potrivită, a fost silită să îngenunchieze înaintea piticilor Japonezi.

Cauza tristei stări a poporului nostru este deci școala. Școala română, care cu tot devotamen- tul dascălilor săi, n'a putut și între împrejurările actuale nu poate și nu va putea să arate aceleași rezultate pe le-a arătat și arată dascălii altor nea- muri.

Poporul român a avut și are și azi școale pu- ține în raport cu numărul indivizilor și când susținătorii școalelor atât de puțin interes arată și atât de puțin le este pierderea uneia sau alteia școli — mergem într'acolo, ca rînd pe rînd să pierdem altele.

Școala română a fost și este și *astăzi* nepotrivit organizată față cu organizația modernă a altor neamuri colocuitoare cu neamul nostru. Școala română e săracă (nu din lipsa celor materiale, ci din lipsa puținului interes pentru ea) și învăță- torii lor martiri, robi ai vremilor. Învățătorul ro- mân este calul de biciu al tuturor superiorilor. Învățătorul german, care este asigurat în contra grijilor lumesti, propune la una, cel mult la două clase ș la 30 — mult 40 elevi; până când dascălul român are 80—100 și mai mulți elevi și propune în șase clase deodată.

Între astfel de împrejurări numai puțini e- levi pot trece — spre a-și însuși celea mai nece- sare cunoștințe trebuitoare pentru viață. Aceasta este o stare desperată a poporului român în ra- port cu alto popoare colocuitoare, iar pentru viitor, cu toții știți cel așteaptă pe tot Românul, care nu va ști carte, care va fi lipsit de cultura impusă timpului și *zilelor* noastre. Omul fără carte, poporul fără cultură va fi dat la o parte, desconsiderat și lipsit de toate drepturile ome- nești și nu va prețui nici cât o vită bună de lucru. Asemenea soartă îl așteaptă și pe poporul nostru înăpoi în cultură. Poporul incult va fi supus și contopit sau cum am zice — înghițit de popoarele cari prin cultură și avere și-au câștigat o situație mai bună și mai respectabilă în vârtejul ome- nimei.

Dacă poporul român e îndărătul altor popoare din patrie, vina o poartă și antecesorii noștri, pentru că n'au prevăzut pericolul, și, la timpul său, n'au dat atențiunea cuvenită școalei. Dar păcatul acesta va apăsa și asupra conștiinței noa- stre, dacă actualii competenți miei în ceasul al un- sprezecelea nu se vor trezi, nu vor înlătura peri- colul.

Să nu retăcem și să nu ascundem lipsurile școalei. Să nu închidem ochii cu încăpăținare în fața lipsurilor învățătorilor, ci să ne îndemnăm, mic și mare, fără cosiderare la jertfe și să stă- ruim pentru înmulțirea școalelor și providerea acelor cu învățători buni și bine dotați.

Să ne organizăm școalele noastre cu precum-păneală, să le înzestram cu toate cele de lipsă și cerute de actualitatea timpului.

Să se organizeze, ca interesul pentru o cultură națională să străbată până la cele mai ascunse colibe locuite de Români.

Să ne vedem de treabă, să ne vedem de școli bune și dascăli înțelepți, căci școala este magazinul averilor pământești și învățătorul stringător de comori pentru neamul său.

Mihail Hurducaciu,
învățător.

Cronică externă.

Căsătoria principesei Elena a Serbiei. Din Petersburg se anunță: Duminecă după amiază, în capela palatului cel mare, s'a celebrat cununia religioasă a principesei Elena a Serbiei cu marele duce Ioan Constantinovici. Erau de față împăratul cu marele duce moștenitor și cu fiicele, regele Petru și principele moștenitor Alexandru, regina Greciei, principele Nicolae al Greciei, principele Petru al Muntenegrului, principele Arthur de Connaught, demnitarii ruși și sârbi.

După ceremonie, mitropolitul Moscovei a celebrat un serviciu divin, în timp ce din portul Peterhof se trăgeau 31 salve de tunuri.

Mai târziu a avut loc un prânz de familie la marele duce Constantin Constantinovici, în palatul din Strelna.

Tinerii căsătoriți au plecat la Pawlowsk, unde vor locui câțva timp.

La sfârșitul prânzului dat în onoarea Regelui Petru al Serbiei, Țarul Nicolae și-a exprimat bucuria sa din cauza căsătoriei principesei Elena cu principele Constantinovici. Acest fericit eveniment, a spus Împăratul, va contribui, fără îndoială la întărirea creșterii a legăturilor de strânsă amicitie care unesc popoarele și casele noastre, și va fi pentru Regatul Serbiei cea mai bună garanție de dezvoltare pașnică și de prosperitate într-o uniune frățească cu Rusia.

Țarul a închinat pentru Regele Petru, pentru principele moștenitor și familia regală precum și pentru fericirea și prosperitatea Serbiei.

Regele Petru și-a exprimat și el bucuria de a fi avut prilejul să salute iar pe Țar, și a mulțumit pentru ospitalitatea cordială și cuvintele călduroase ale Împăratului care vor găsi un ecou entuziast în fiecare inimă sârbească.

Împreună cu mine, a spus Regele Petru, întregul meu popor nutrește speranța la care cuvintele Maiestății Voastre au dat acum o consacrațiune: fericitul eveniment de familie care se celebrează azi va contribui cu siguranță la o întărire mai fermă și mai strânsă a amicitiei care unește Serbia cu sora ei mai mare, sfânta Rusie.

Împreună cu poporul meu, văd în această prilejitate garanția cea mai prețioasă pentru dezvoltarea pașnică și pentru viitorul țării mele.

Regele Petre a închinat pentru Țar, Țarina și pentru întreaga familie imperială, precum și pentru prosperitatea, fericirea și gloria puternicei Rusii slave.

INFORMAȚII.

ARAD, 5 Septembrie n. 1911.

— **Buletin meteorologic.** Institutul meteorologic anunță o neînsemnată scădere a temperaturii cu ploi puține.

Temperatura la amiază a fost de 19.8 C. în Budapesta, de 23 C. în Arad.

— **Aviatorul Vlaicu sboară la Sibiu.** Din Sibiu ni-se scrie: Sborul aviatorului nostru Aurel Vlaicu, proiectat pe ziua de 10 Septembrie, a fost amânat pe ziua de Duminecă, 17 Septembrie n.

Aeroplanul său, care a fost atât de admirat la Blaj, a sosit la Sibiu și este expus în „Gesellschaftshaus” spre vedere publică. Prețul de intrare 1 cor., pentru studenți, soldați și țărani 50 bani.

— **Subscripțiile noastre.** Pentru inundații din Moldova am primit dela d. Dimitrie Boșneag din Orșova suma de 1 cor.

— **Groznic accident de automobil.** Cetim în „Gaz. Trans.”: Eri Duminecă la orele 4½ p. m. pe drumul Dârste și Noua s'a răsturnat automobilul proprietatea și condus de d. Leon Leonida din Sinaia, răbindu-se grav însuși proprietarul, care pe drumul către spitalul din Brașov a și murit. Doamna Leonida, dna Dr. Costinescu, Br. Eduard Reinick, Dr. Constantinescu și șoferul Petrescu a suferit leziuni mai ușoare. Causa a fost următoarea: Venind cu automobilul pe drum cu o viteză mare, în momentul când a vrut să ocolească un car, s'a rupt fierul de cârmă, care împreună cele două roate dinainte, automobilul s'a lovit de marginea drumului care e ridicată, și atunci partea din napoi s'a răsturnat, răbind grav pe cei din el.

— **Moștenitorul de tron amiral german.** Din izvor vienez ziarul *Grazer Tagespost* a primit informația că împăratul Wilhelm, îndată după ce se vor fi terminat manevrele flotei germane la Kiel, va conferi moștenitorului nostru de tron, arhiducelui Franz Ferdinand rangul de amiral al marinei germane.

— **O conjurație anarhistă.** Se telegrafiază din Freiburg: Principele de Bourbon Iaime, pretendentul tronului spaniol, petrece deja de vreme îndelungată în vilegiatură la Freiburg. Poliția a aflat acum că împotriva principelui anarhiștii spanioli s'au conjurat și că au planul să-l fure pe principele, din vila Garcia. Principele a dat de urma conjurației și s'a împrejmuit cu pază polițienească. Marchizul de Salamanca, detectivul de renume, dimpreună cu o mulțime de detectivi spanioli fac de prezent paza principelui.

— **Moartea unui aviator de renume.** Din Madrid se anunță, că în Huelvas, aviatorul Potiers, în urma exploziei motorului, a căzut dela o înălțime de 80 de metri. În cădere aeroplanul a luat foc și aviatorul n'a putut fi salvat decât ars scrum de sub ruinele mașinei.

— **Cununie.** D-șoara Alexandrina Baicu, fiica dlui Constantin Baicu, director-învățător în Orăștie, și d. Teodor Vulpe din Fenlac își anunță cununia ce va avea loc la 10 Septembrie n. în biserică gr. or. română din Orăștie.

Felicitările noastre!

— **†Gheorghina Dolga,** absolventă a Institutului Oteteleșianu, a repauzat în Chitighaz, la 29 August n. în vârstă de 18 ani.

Odihnească în pace!

— **Un dar împăratului Wilhelm.** Din Potsdam se anunță: O ambasadă americană specială a prezentat Sâmbătă împăratului Wilhelm, un cadou

din partea poporului american. Cadoul e o copie după statuia ridicată acum câteva luni la Washington în amintirea generală de origine germană, Stauber.

Membrul congresului american d. Bartholdt și Împăratul Wilhelm au schimbat cuvântări, relevând raporturile de rudenii și de amicitie care unesc cele două națiuni.

— **Grevă la căile ferate austriace.** O telegramă din Praga anunță: Lucrătorii dela căile ferate în urma unei întruniri au trimis ministerului căilor de comunicațiune un memoriu prin care amenință cu greva, dacă nu li-se va spori salariul.

Ei arată că, în împrejurările de astăzi și cu leaful ce au, nu mai pot face față scumpetei din ce în ce mai mare a traiului.

— **Dintr'un carnet.** În raportul despre serbările dela Blaj, un ziar românesc dela noi ne îmbogățește limba cu următoarele cuvinte nouă și fraze frumos cizelate:

„Dimineața după oficierea sf. Liturgii, la orele 10 se ține a doua ședință sub... prezidenția...”

Puțin mai la vale continuă:

„După ce s'a făcut liniște dl... cetește raportul despre — conscrierea membrilor...”

La alt loc acelaș raportor scrie:

„Biroul ședinței a doua e ocupat de mitropolitul Mihali și episcopul Radu...”

Mai nostimă e însă încheierea raportului:

„După petrecere a urmat joc până în zori, când oaspeții în număr mare au plecat la gară și s'au reîntors (adică s'au... întors) acasă... în deplină ordine!”

Și d. raportor aspira pe vremuri la postul de secretar literar al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român!...

— **Dunărea inficiată de coleră.** Constatarea bacteriologică, că Dunărea este inficiată de coleră a produs o mare spaimă în populația Budapestei, unde cazurile colerice se înmulțesc pe zi ce merge. Cu toate măsurile luate de serviciul sanitar boala aduce tot mai multe victime. Pe ziua de azi Mercuri, s'au semnalat încă un caz mortal și noi contaminări.

În ce privește inficierea Dunării se comunică, că la punerea sub carantină a fabricii Leiner din Ujpest, unde s'a ivit întâiul caz de coleră, s'a uitat de canalul ce se scurge în Dunăre. Materiile scurse prin canal au inficiat apa Dunărei.

— **Moș Hantot și fiiul,** foiletonul din numărul de ieri al ziarului nostru este o traducere după Guy de Maupassant, datorită colaboratorului nostru d. Traian Gh. Dimitriu-Șoimu.

Omitându-se din greșală atât numele autorului cât și al traducătorului, — facem cuvenita rectificare.

— **Deficitul expoziției italiene.** Din Roma se anunță: Se desminte oficios, că deficitul expoziției s'ar urca la suma de 40 milioane lire. Toate cheltuielile ating suma de 15 milioane lire, așa că în cazul cel mai rău deficitul nu poate fi mai mare de 1 milion lire.

ECONOMIE

— **Cooperativele de consum.** —

Aceste feluri de societăți cari să pot număra între cele dintâi tovărășii și cari își au obârșia în începuturile iscusitorilor țăsători dela Rochdale, dela cari am moștenit organizația lor cea minunată; au de scop procurarea de articole necesare pentru trai (alimente etc.) pe seama membrilor.

Cauzele cari au determinat înființarea lor sunt a se căuta parte în dese crize ce le-au adus recoltele slabe, parte într-o împărțire ilegală a izvoarelor de câștig între clasele unei națiuni și a rebonificării nedrepte a muncii, dar mai ales în tendințele neumane și egoiste ale capitaliștilor, car iau proporții tot mai mari.

Cu toată înaintarea tehnicii și a științei,

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburile interne, de femei, de copii și de urechi.

— ARAD —

Strada Petőfi (lângă gimnaziu) Nr. 10.

Consultanți: 11-12 ore a. m. și 1/2 3-5 ore p. m.

Suspensorii, bandage și ochelari

Mașini de tuns, brice, foarfeci, ochiane, zwickeri, ochelari, baro și termometre, suspensorii, aparate de inhalat, totfelul de specialități de gumă elastică, PRINTEMPS cel mai perfect prezervativ femeiesc cu 4 cor., se poate căpăta exclusiv numai la firma:

Dobos Sámuel

din Temesvár-Józsefváros, o

(Timișoara-Josefin)

Hunyadi és Mitsis-u.z sarkán.

fabricarea de produse și împărțirea lor se află aproape întreagă în mâinile capitaliștilor cari urmăresc o singură tendință, să se îmbogățească.

Marele industriaș nu întreabă, dacă o piață are de ajuns produse de cari fabrică el sau nu, ci caută ca să câștige toți consumatorii pentru produsele lui. Tendințele acestea duc la o concurență între capitaliști, fiecare își angajează o armată întreagă de agenți și voiajori, tipăresc reclame peste reclame, trimit prețuri curente, cari toate costă o grămadă de parale.

Cine plătește toate aceste sarcine, de bună seamă consumenții în prețul fabricatelor.

Pe lângă acestea mai punem și beneficiile oamenilor cari îngrijesc împărțirea produselor, a comercianților, cari încă urmăresc aceeași tendință și atunci ne vom putea da seama de ce produsele sunt așa de urcate în preț și de unde vine scumpirea traiului.

De serviciile acestor agenți voiajori, ai reclamelor și ale comercianților ne putem lipsi, dacă cumpărăm produsele direct dela producător. Pentru consumator e egal dela cine ia articolul necesar, vorba e să corărpundă.

Și aici zace rolul cel mai important al acestor tovărășii de consum, *procurarea de articole pe seama membrilor direct dela producători și liberarea de sub ruina economică și stăpânirea socială a capitaliștilor.*

Dacă va socoti cineva plățile agenților, al reclamelor am vedea ce sume enorme, ar putea rămânea în punga consumenților.

Secretarul acestor întreprinderi ni-l-au arătat pionierii dela Rochdale, acești muncitori săraci a căror societate a ajuns în felul acesta punctul cel mai ideal; consumenții tovărășiei lor sunt în același timp și producători.

La început în magazinul lor vindeau numai cafea, zahăr, făină cu prețuri potrivite spre mulțămirea membrilor. După șase ani de activitate cooperativa lor a întemeiat o moară, care a mers foarte bine și care i-a îndemnat să cerce și cu alte ramuri de producție. Astfel au înființat o măcelărie, o brutărie, o croitorie și cizmărie, iar după 15 ani în 1859 și o țesătorie, care da de lucru la o grămadă de muncitori și toate aceste succese au să le mulțamească numai *cinstei și spiritului de solidaritate*, care i-a condus.

În Anglia organizarea acestor cooperative a ajuns până acolo, încât sunt în stare să lifereze mobile și unelte, și chiar și locuințe. Au câmpuri pentru cultivarea ceaiului și a cafelei prin colonii, în cele mai mari porturi din lume au agenți, cari fac cumpărările de produse en gros pe răspândirea atât de repede a acestor societăți.

Cooperativele de consum au mult de luptat, mai ales cu clasa comercianților și spre mulțămirea noastră, ele ies învingătoare, dovadă e răspândirea atât de repede a acestor societăți. Față de comercianți ele au acel favor, că încep cu un număr stabil de consumatori, pe când comerciantul trebuie să și-l câștige. Mai departe fiecare primește aceeași calitate de marfă, de oarece nu se urmează principiul profitului, nu e protejat față de altul și nu e servit mai rău. În caz de nemulțumire organele de administrație se pot schimba, fiind această putere în mâna membrilor. Organizarea centralelor pentru cumpărarea en gros contribuie la păstrarea independenței și la ușurarea concurenței. Astfel se organizează puterea de consumație a poporului, care e cea mai puternică armă în lupta economică dintre diferitele popoare.

În decursul vremii practica a stabilit și unele principii, de cari e bine să se țină seama în conducerea unor astfel de cooperative.

Mai întâi de toate numărul membrilor să nu fie hotărât și membrii să nu se recruteze numai dintr-o clasă de oameni. Prin faptul acesta tovărășia se mărește și primește o mai mare putere de rezistență.

Să se introducă cvote, cari țin pe membri le-

gați de tovărășie și cari să nu fie mai mici de 20 fcs.

Mărfurile să nu se vândă cu prețul cât au costat ele, ci ceva mai urcat, însă mai scăzut ca cel de piață, iar din profitul curat să se rebonifice la membri un procent oarecare în raport cu suma de cât a cumpărat. Principiul acesta al rebonificării, adoptat mai întâi de pionierii dela Rochdale, are o mare însemnătate.

O parte din venitul curat să se întrebuințeze pentru crearea unui fond de rezervă. Mulți combat principiul acesta, ca nefiind în armonie cu ideile cooperative, decât în lupta economică, care are atâtea surprinderi, unele rezerve sunt necesare pentru siguranța învingerii și ori cum acestea măresc averea națională.

Să se țină strict de plățile în număr, pentru că altfel tovărășia în curând ajunge în criză de capitale și și pierde independența, pe lângă acestea interesele după împrumuturi scumpe mărfurile. Chiar pentru consumenți prezintă avantajii, de oarece îi silește să și reguleze cheltuielile casei, văd cât este necesar pentru susținerea familiei și nu se spesează mai mult decât veniturile cari sunt. Aceasta mărește încrederea în lupta pentru pâine.

Cea mai grea problemă în conducerea acestor tovărășii de sigur e controlul și administrarea. Nesuccesele acestor întreprinderi au fost cauzate aproape toate din lipsurile ce s'au semnalat la control sau conducere. Sau că s'au ales persoane, cari erau interesate ca particulari în întreprindere, sau controlul slab a dat loc înstrăinărilor de mărfuri, să nu zicem furturi și funcționarii aplicați în afacere au dat de mal tovărășia, iar pe ruinele ei și-au întemeiat dânsii întreprinderi înfloritoare. Pentru ca să se împiedece astfel de năzuinți egoiste se recomandă în tot locul, ca funcționarii angajați să depună cauciuni cât de urcate. Mai ales însă administrarea și controlul să fie în mâna membrilor, înțelegem numai cei din tovărășie să ia conducerea și nici decum comercianți falși sau marii industriași, fie ei și membri.

Cele mai însemnate afaceri numai prin conziliul administrativ să se rezolve, iar controlul comitetului de supraveghere nu numai să fie cât se poate de des, ci mai cu seamă de specialiști exercitat, iar întru cât nu sunt în tovărășie să se ceară ajutorul lor.

Și cum aceste cooperative slujesc masele poporului, trebuie să i-se dea acestuia posibilitatea, să poată pătrunde în secretele administrației, să nu fie numai folosit sau chiar eliminat, ci dimpotrivă apropiat. O muncă pentru ridicarea poporului, numai prin el însuși se poate face.

Folosele acestor cooperative de consum, credem că sunt greu de aflat, iar viața economică a altor popoare mai avansate ne oferă bogate dovezi. Prin faptul că într-o comună urbană sau rurală și-a făcut apariția o tovărășie de consum, comercianții sunt siliți să țină seamă de prețurile ce sunt la cooperativă, ca să nu și piardă întreaga clientelă. Se va interesa deci de calitatea mărfurilor și fără voie concurența îl va constrânge să și aducă și el marfă de calitate mai superioară și nu falsificate ieftine, cari aduc câștig la comercianți însă ruinare fizică la consumenți. Tovărășia căutând să mulțamească pe membri, se va îngriji de mărfuri superioare și vânzându-le cu prețuri nu prea exagerate va putea aduce un echilibru în negoț, distribuirea produselor se pune pe o bază reală și se mai potolește tendințele de îmbogățire. Plățile în număr, după cum am amintit, au o putere educativă în viața economică a familiilor, iar cu rebonificările ce primesc consumenții din profitul tovărășiei, câte lipsuri nu se acoper.

Răspândirea unor astfel de cooperative de consum deci, nu pot să fie decât spre cel mai mare folos și pentru poporul românesc și înființarea lor n'ar mai trebui întârziată. E.

POȘTA REDACȚIEI.

„Badea Tomorog” și „Cântece”, sunt cu mult inferioare versurilor pe cari le-am cetit până la ma iscălite de d-ta. Corespondențe bune — firea că publicăm. Salutări.

Poșta Administrației.

Gavril Selegian, Timișoara Am primit 14 abonament până la 1 Octombrie 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic. Nichin și

REISZ
MIKSA
fabrică de
MOBILE

în

Oradea-mare-Nagyvárad

Calca Rákoczi-ut No 14.

(Lângă Apolo).

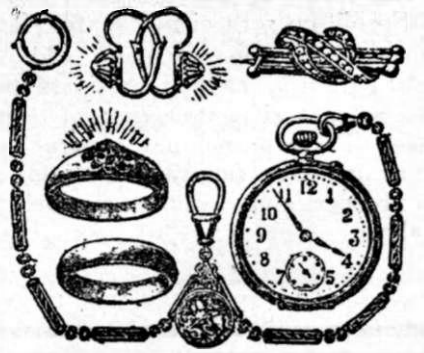
Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

„specialist pentru dinți artificiali fără pod în
CLUJ-KOLOZSVÁR.
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plăire în rate pelângă garanță de 10 ani.

Dentist in Cluj.

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Ma e asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Maidt și Schrod

Arad, Piața Andrássy 17. Casa Reinhart).

Prăvălie de specialități pentru moda bărbătească și rufărie

Mare depozit de trusouri pentru bărbați. Mare asortiment în pălării englezești, moi și tari, precum și cravate. — Pardesi Ulster și impenstrabile cu 30 cor. — Mare varietate în trusouri pentru băieți de internat. Prețuri fixe. Telefon 765.

AVIZ!

Subscrisul am onorul a aduce la cunoștința onor. public că mi-am deschis

cancelaria advocațională

în Deva, strada Petőfi Sándor Nr. 4.
în fața casei comitatului și vecinătatea tribunului regesc.

Cu deosebită stimă:

Dr. Petru Groza,
advocat.

Anunț.

Subscrisul absolvent al școlii agronomice din Mediaș, caut aplicare la vre-o moșie, pe lângă salar cât de modest.

Amos Bercian,
Szászváros, Romoszhely-utca 8

Se caută o

domnișoară diplomată

pentru instruirea alor 2 fete. Cari știu la pian sunt preferite. — Salar 50 coroane pe lună, vipt și cvartir. — A se adresa lui **Constantin Țăran**, comerciant. Temesvár-Gyárvaros, Kossuth-tér 6.

Subsemnatul caut

un candidat de avocat român

cu praxă — eventual și praxă începătoare, pe 1 Octomvrie a. c.

Dr. Ioan Hica,
advocat.
Hațeg (Hátszeg.)

ANUNȚ.

Într'un oraș românesc se află de închiriat sau de vânzare

o cârcimă și o brutărie

cu preț moderat. — Preferiți sunt Românii! — Ofertele sunt a se trimite administrației »Tribuna« sub inițiativa »1134«.

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

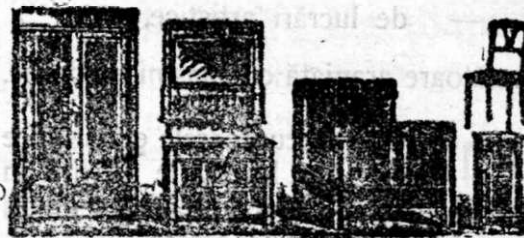
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public că la cererea prețurilor curente sau la ori-ce cerere sau cumpărare să se provoace că adresa firmei a citit-o în — ziarul »Tribuna« din Arad. —

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL

tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. **Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenea și fotolii.**

Aszódy Mihály

importor de cafea, anunță că cafeaua s'a ieftinit.

Vând cafea din magazinele mele din Triest și Fiume, l ferind-o la stațiunea respectivă cu următorul preț:

Cafea, boabe mari, prima calitate 1 kgr.	1 fl. 72
Cafea Cuba tare	1 » 20
Cafea Cuba Rio	1 » 02
Cafea Santos	1 » 90
Cafea Santos fină	1 » 10
Cuba Portorico	1 » 95
Domingo	1 » 15
Salvador	1 » 16
Cafea Scant	1 » 76
Cafea Victoria	1 » 88
Cafea scursă în vapor fină	1 » 98

Prețurile sânt de a se înțelege la 100 kgr. — Liferare franco.

Leon Tolstoi.

100

RĂSBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Nicolae ar fi vrut să răspundă „da”, dar nu putu. Așa își reținea lacrimile. Contele își fuma pipa și nu băga de seamă preocuparea fiului său.

— E inevitabil! își zise Nicolae, trebuie să i-o mărturisesc... Și el spuse deodată tatălui său, cu un ton neglijent care-l revoltă și pe el:

— Papa, am venit să-ți vorbesc de afaceri; am nevoie de bani.

— Ah! făcu tatăl său care era foarte bine dispus, când îi spuneam eu că n'are să-ți ajungă... Mult îți trebuie?

— Mult! zise Nicolae înroșindu-se; am pierdut puțin la joc... foarte mult chiar!... Patruzeci și trei de mii de ruble.

— Ce? Glumești? Unde ai pierdut? strigă contele devenind de o roșeață apoplectică, dela gât și până la ceafă.

— Am făgăduit că o să plătesc mâne, adaogă Nicolae, și cu toate că în sufletul său turba de mânie pe el însuși și se trata de mizerabil, el mai spuse cu cinism:

— Ei, asta se poate întâmpla la toată lumea!

— Da, da, se poate întâmpla la toată lumea! șopti contele cu vocea frântă, căzând pe un divan. Apoi a-runcă fiului său o privire sfioasă și ieși din odaie.

Nicolae, care se așteptase la o mercurială, dete fuga după el și îi strigă printre sughituri de plâns:

— Papa, papa, iartă-mă!

În vreme ce Nicolae se explica cu tatăl său, contesa avea cu Natașa o întreținere nu mai puțin gravă.

Tinăra fată dăduse fuga în odaia mamei sale, emoționată din cale afară.

— Mamă, mamă, mi-a cerut...

— Ce ți-a cerut?

— Mi-a cerut mâna!

Contesei nu-i venea să se încreadă urechilor ei. Denissoff să fi cerut mâna, cui? A Natașei care mai ieri se juca cu păpușa și care lua încă lecțiuni!

— Ascultă Natașo, încetează cu glumele, spuse contesa în speranța că toate acestea nu erau decât o glumă.

— Nu glumesc, vorbesc serios, strigă Natașa mâniată. Eu vin tocmai să te întreb ce e de făcut și dă îmi spui că glumesc!

Contesa înălță din umeri.

— Dacă într'adevăr nu glumești și domnul Denissoff ți-a făcut o propunere, mergi și spunei că e un prost.

— Ba nu, nu este un prost! răspuse Natașa cu un aer jignit.

— Atunci, ce vrei să-ți spun? Știu că sunteți cu toatele îndrăgostite. Ei bine, dacă-l iubești mărită-te cu el, te las liberă, zise contesa rizând cu un ris nemulțumit.

— Nu, mamă, nu-l iubesc, îmi pare că nu-l iubesc.

— Atunci du-te și spune-i.

— Mamă, ești supărată pe mine; nu fi supărată, mămițico dragă; ce, e vina mea?

— Ei bine, vrei să-i spun eu? adaogă contesa zîmbind.

— Nu, mamă, i-o voi spune eu însă-mi, dar cum? Știu n'a vrut să mi-o mărturisească, i-a scăpat fără de voia lui.

— Ori cum, trebuie să-i răspunzi că nu poți să primești.

— Îl plâng din toată inima... e așa de gentil!

— Atunci primește propunerea lui.

— Nu, mamă, îl plâng, dar nu știu cum să i-o spun...

— Tu nu-i vei spune nimic, voi vorbi eu în locul tău, strigă contesa revoltată că cine o putuse lua pe mica Natașa, drept o persoană mare.

— Nu, nu, merg să-i vorbesc eu, iar dă vei asculta la ușă, vrei?

Natașa dete fuga în salon și-l găsi pe Denissoff pe acelaș scaun lângă clavecin, și cu fața ascunsă în palme. Auzind un șgomot ușor de pași, el tresări.

— Natalio, zise el apropiindu-se iute de ea, hotărâște-mi soarta; ea e în mâinile dtale.

— Vassili Dimitrici, te plâng din toată inima, eu... Nu, dar ești așa de bun... dar nu trebuie să... fără asta am să te iubesc în totdeauna.

Denissoff se plecă deasupra mânilor ei și tinăra fată auzi cuvinte ciudate, pe cari nu le înțelegea. Ea sărută părul negru și creț al lui Denissoff.

În clipa aceea intră și contesa cu un freamăt lin de fuste.

În atenția d-lor învățători!

La librăria „Tribuna” se află de vânzare toate manualele școlare ce se folosesc în dieceza Aradului, asemenea și recvizite de scris și desemn. Comandele se efectuează prompt.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii
Bistriță — Besztercze.

10% economie la comanda
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

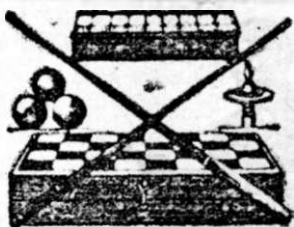
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă negustătorilor **dopuri pentru buți**, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articole pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

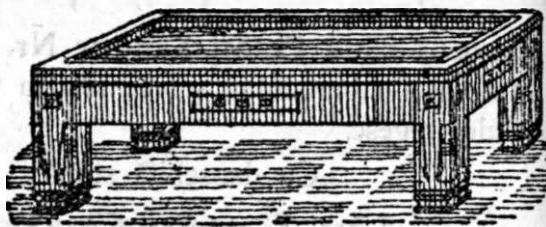
Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiecte admirabile.

— Premiat la expoziție cu medalie de aur. —

H. PÁLLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardeleană de billarde și timplice în Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor. La cerere trimite instalatorul de biliard și în provincie. — Ține mare asortiment de biliard noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țig de schimb.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

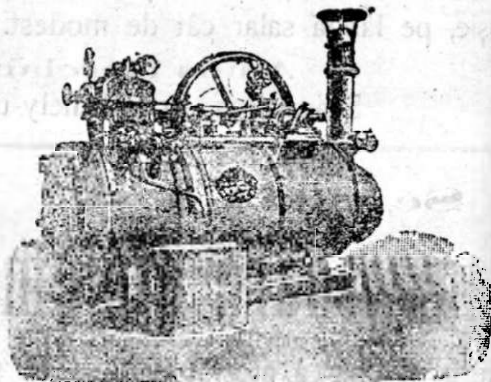
KÁLNAI S.

fabrică de motoare și turnătorie de fier
în Murăș-Oșorhei—Márosvásárhely.

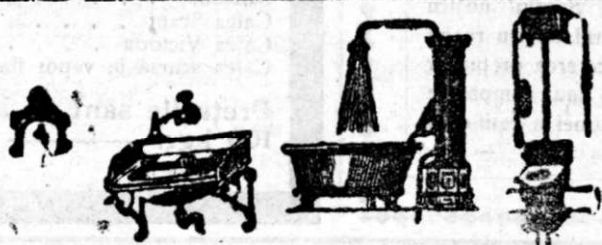

Motoare cu benzin și olei brut, locomobile, motoare absorbitoare de gaze. Mașini motoare cu benzin automobile pentru arat și imblătit. Primește totfelul de montări pentru mașini, stabilimente industriale, mașini cu aburi și încălzirea cu aburi, precum și executarea a totfelul de aliaje de fier și metale, **montarea deplină a morilor** precum și reparări în branșa aceasta.

— Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine. —

Apaducte.

Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui

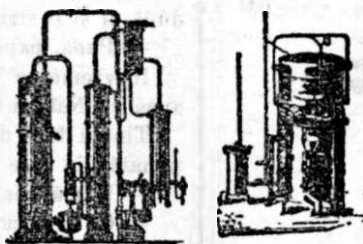
Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. 1.

cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779. — Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casării și școli. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuite.

Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noui care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani. —

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes, Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazin. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrică. Vase de aramă roșie pentru hoteluri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fier cafea, vase de spălat și curățit.

Mai departe primește și montarea și repararea fânănelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

Ioan Haag

tăietor de pile

Timișoara-Josefin, Fröbel-u. 48.

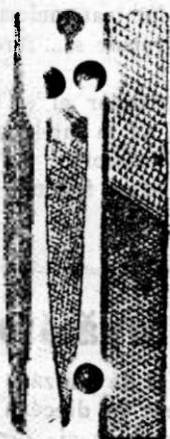
Recomandă ferarilor și comercianților

atelierul său de tăiat pile

bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate ș. a.

Primește spre scobire pile mici și mari vechi și noi, pelângă prețuri ieftine.

Comandele se execută grabnic și prompt

CARL GÜRTLER

lăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIU Str. Elisabeta 26.

se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales LA ZIDIRI NOI.

Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj, grilaj la morminte și galerii, se pregătesc conform gustului în modul cel mai succes.

Paratonere și montarea lor. Instalațiuni de apaducte, closete, baie, introducere electrică executate cu măiestrie.

Reparaturi se primesc. Mare magazin de căminuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior

FONDAT LA ANUL 1870.

Acordările și reparațiile le execută
în mod special!

la renumita firmă:

Salon vestit și magazin bogat de:

Piane,
Pianine, și
Cimbalme.

≡ **TRISKA J.** ≡

în Cluj — Kolozsvár, Bartham-u. 14.

Se pot cumpăra și închiria pe lângă prețurile
cele mai avantajoase.

— Numai fabricate de prima calitate. —

Pentru orientarea on. public dau mai la vale declarațiile de recunoștință în limba maghiară sosite în timpul din urmă:

Declarație.

In cursul anului 1908 am târguit două pianuri dela firmă J. Triska din Cluj și cu amândouă sunt pe deplin satisfăcut. Liniștit pot deci recomanda ori-și-cui firma lui Triska.
Zágon, 18 August 1908.

Nagy Imre
Inv. de stat, cantor reform

St. D. J. Triska Cluj.

Pardon, că la șirele D-tale numai acum pot răspunde. Prin aceasta îmi exprim deplina mea îndestulare pentru pianul „Stingle” ce l-am cumpărat dela D-ta pe la începutul anului. Execuția lui adevărește mai bine priceperea și calificarea D-tale specială. Întreprinderea D-tale o recomand cu plăcere tuturor cunoșcutilor mei.

Torda, 31 August 1908. Cu toată stima
Hirsch Bruno.

Firma J. Triska Cluj.

Cu mulțămire recunosc, că pianul cumpărat dela D-ta, după părerea specialiștilor, în ce privește tonul, execuția, prețul adevărește soliditatea întreprinderii și toată încrederea față de firma Triska.

Dr. Békésy Károly.

D-lui J. Triska Cluj.

Și după 4 ani pot să-ți scriu, că pianul cumpărat din magazinul D-tale e și azi tot atât de bun, cu tonuri plăcute, ca atunci când l'ai trimis. Cu drept recomand deci fiecare să cumpere pian dela D-Ta.

Cu stimă:
Szepsiszentgyörgy. Révay Margit.

P. St. Die!

Eu care sunt specialist în muzică pot zice, că eu pianul cumpărat dela D-Ta sunt foarte îndestulat. Are tonuri foarte frumoase și plăcute pentru aceea pot recomanda și și recomand tuturor să cumpere pianuri dela firma J. Triska

Gherla, Cu stimă: *Ioan Beran,*
prof. de muzică și cant.

Magazinul de pianuri J. Triska Cluj Kolozsvár.

Cu bucurie Vă anunț, că pianul cumpărat acum câțiva ani pe deplin mă mulțamește.

Cu deosebită stimă:

Dr. Wachsmann Ede.

On. Die Triska!

Pianul trimis de D-Ta mă satisface pe deplin atât ca execuție cât și tonul bun și frumos. Recomand tuturor.

Cu stimă:
Dej, *Madam Gajzágó László.*

St. firme J. Triska, Loco.

Vă anunț, că pianul cumpărat dela D-Voastră din firma W rth Ferencz (elevul lui Bozendorfer) mă mulțamește pe deplin.

Dr. Kenyeres Blasius.

Cu pianul Bözendorfer cumpărat dela firma J. Triska, nu numai eu ci și toți muzicii cari s'au abătut prin casa mea, am fost foarte mulțumiți. Firma vrednică de toată încrederea o recomand cu toată căldura.

Cluj (Kolozsvár), Cu stimă:

Dr. Hőncz,
profesor academic privat.

On. firme Triska J. Cluj.

Vă aduc la cunoștință, că construcția eternă a pianului meu, în urma reparațiilor și renovărilor făcute de Dv., se poate iarăși folosi perfect și pentru aceea nu pot scăpa ocazia de a nu vă exprima mulțămirea și recunoștința mea.

Torda-Szentlászló. *Oróf Mikes Miklós.*

Firma Triska Cluj.

Prin șirele acestea Vă exprim bucuria mea pentru repararea pianului meu, în urma căreia a căpătat un ton nou și foarte melancolic, ceea ce Dv. vă servește spre laudă și onoare, iar mie-mi dă prilej a Vă exprima recunoștința și deplina mea încredere.

Korpad, *Madam Ferenczi Gyula, Boar Ana.*

On. Firmă.

În epistola de ieri uitasem să vă amintesc că mi-a sosit pianul trimis și deja e și aranjat în salon. A sosit în condiții perfecte. E foarte plăcut tuturor, și se bucură de laudă generală.

Szamos-Ujvár, 5 Iunie 1909.

Walton Robert
profesor de liceu

On. magazin de pianuri Triska, Cluj.

Deși cam târziu, nu pot scăpa ocazia a nu vă exprima recunoștința mea pentru pianul trimis. Instrumentul e ineccepționabil, are un ton foarte plăcut, iar exteriorul corespunde pe deplin Vă mulțamesc, că fără să-l văd și alege, m'ati satisfăcut atât de bine.

Zelau (Zilah) 1 Maiu 1909.

Cu stimă *Mátyás Adolf.*

Firma Triska Cluj.

Pianul a ajuns în pace. Ne-ai câștigat compăcerea generală. Vă mulțămim pentru serviciul prompt și onest.

Ioan Bucur
preot gr. ort.

D-lui J. Triska Cluj.

Cu pianul cumpărat dela D-ta sunt mulțumit. Nici după expirarea unui an n'am aflat nici o smintă.

Dej, 24 August 1908.

Becsky Bálint
asesor la sedria orfanală comitatensă.

On. Die Triska.

Cu pianul cumpărat dela Dv. teji sunt mulțumiți și ne bucurăm că ne ai satisfăcut dorința tuturor.

Mocs, 18 Aug. 1908. *Madam Nagy Elek.*

D-lui J. Triska Cluj.

Pianul trimis m'a satisfăcut pe deplin.

Zágon, 19 August 1909.

Cu stimă

Vád. Bécássy.

D-lui J. Triska, Cluj.

Recunosc cu plăcere, că pianul trimis mie e de o calitate neeccepționabilă, și pentru aceasta voi recomanda firma D-tale în jurul cunoștințelor mele.

Szilágysomlyó, 1 Sept. 1908

Marossy Aranka
profesoară la școl. civ.

O. D. J. Triska, Cluj (Kolozsvár).

Străformarea pianului meu lung în „Mignon” scurt, ce ți-l-a n trimis, m'a satisfăcut pe deplin, atât prin forma estetică din afară, cât și prin bunătatea și trăinicia lui.

Pianist virtuoz, cari l-au probat după reparații, s'au de-larat cu cea mai mare recunoștință asupra lui. Alți specialiști, pentru forma externă estetică și artistică, l-au aflat de model al industriei de pianuri.

Pentru aceea îmi fac o datorie de plăcere, când Vă exprim sincera mea mulțămire și recunoștința pentru lucrul cinstit și succes în toată privința. Ș cu plăcere recomand tuturor celor interesați magazinul și atelierul D-v. Cu osebă stimă

Dej, 20 Iunie 1909.

Kenyeres László
jude reg. cerc.

Firma Triska J. Cluj (Kolozsvár).

Doresc on. firme, cea mai mare recunoștință pentru renovarea pianului meu numit „Bosendorfer”; atât îmbrăcarea cu piele, cât și punerea corzilor au succes excelent și prin tăierea tonului n'a pierdut nimic. Pianul întru imis nu se poate deosebi de unul nou. Cunoșcutilor mei voi recomanda aceasta firmă cu toată căldura. Cu stimă

Bistrița, în Decembrie 1908.

Madam Póka Elemér.

Firma Triska J. în 1902, pianul meu Bosendorfer străformat în pian scurt format Mignon, care lucrare e una dintre cele mai bine succese, iar corzile și-au păstrat tonul pe fect. Cu un cuvânt străformarea s'a făcut spre deplina mea îndestulare.

Cluj, în Ianuarie 1909.

Dr. Bánffy Ernő.

On. Die Triska!

Cu bucurie satisfac dorinței D-tale, când îți anunț, că pianul meu „Bereg-szá-zy” de 40 de ani l'ai dres în așa formă, că mai gata e ca unul nou.

Cu stimă:

Cluj, 21 Oct. 1908.

Contesa Kuun Géza.

D-lui J. Triska, măiestru de piano Loco.

La rugarea D-tale bucuros adevărește, că pianul meu de Pokorny—Bosendorfer, pentru o radicală reparație l'am concretizat D-tale, și cu calitatea n'uncei săvârșite, precum și ușurarea speșelor, sunt pe deplin mulțumit. Firma, o recomand călduros.

Cluj, 23 Oct. 1908.

Dr. Richter Aladár
profesor ord la academia de știință.

On. D. Triska J. Cluj.

Pentru străformarea și scurtarea vechiului meu pian, și providerea lui cu construcție nouă, făcute cu multă cunoștință specială și adus la perfecțiune, îmi fac datoria când îți exprim mulțumire și recunoștința mea, pentru această muncă curată, bună și trăinică. Cu stimă:

Bistrița, 12 Nov. 1908

Láni Godofréd
vice-comit. comit. Beszterce-Naszód.

Societatea pe acții transilvăneană

Vereinsbank

se recomandă la executarea legării caselor, la canalizarea orașelor, reconstruirea latrinelor, apoi la lucrări de beton și poduri betonate, canalizări, rezervoare, apaducte, fundamente mecanice, pavarea străzilor în cement și asfalt, podini de beton și teraso.

Recomandă apoi magazinul său bogat în tuburi de cement, plăci, van de apă și de nutreț, tăbli de cement la coperirea caselor, cementarea criptelor ș. a.

Vinzare de Cement-Portland. Lucrări după proiecte.

BIROUL:

»Societatea pe acții transilvăneană Vereinsbank«
Sibiiu, Fleischergasse Nr. 17. și Saggasse Nr. 27.

Stabilimentul de sculptură în piatră al

Văd. FRANK VILMOS^{NÉ}

Arad, Piața Boros Béni No 2

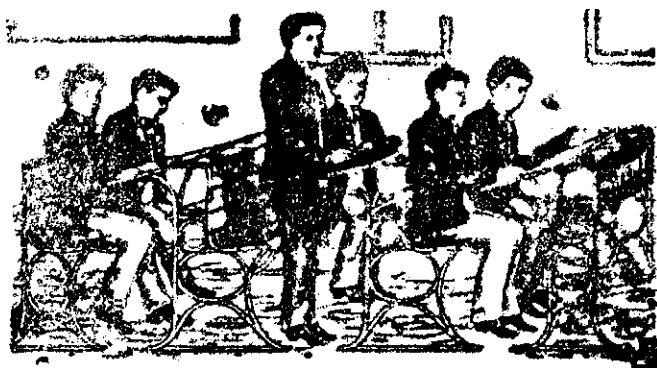
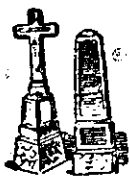
Recomandă în atențiunea binevoitoare a onor. public, magazinul său bogat asortat cu

petrii mormântale.

Pentru orientare țin să amintesc că firma aceasta o conduc dela 1882 spre cea mai mare mulțumire a publicului și și pe mai departe scopul îmi va fi ca să satisfac stimații mei clienți cu serviciu prompt și cu acuratețe. — Garanță deplină dă pentru îndeplinirea oricărei comande maestrul sculptor, conducătorul stabilimentului meu dl **Iacob Belloni**, care de 42 de ani lucră în bransa aceasta. Rog deci binevoitorul sprijin — și pe mai departe.

Cu tot respectul:

Văduva Frank Vilmosné.

Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
și mobliarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se île-
rează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

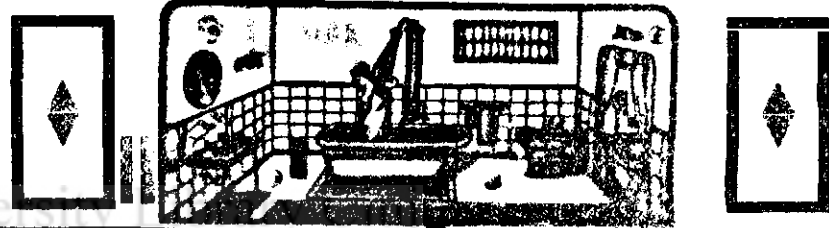
— Tot acolo a cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

Rudolf Hiller, lăcătuș artistic și
pentru edificii,

Sibiiu—Nagyszeben,

Atelierul: Rosenfeldgasse 6/a; Locuința: Wagnergasse 23

Primește lucrări de lăcătușerie, precum: grilaje la case noi, porți trepte, balcoane, îngrădituri la grădine și morminte. Casse de bani contra focului în ori-ce execuție. Telefoane de casă, teleg-
rafe și sonerii electrice, apoi, apaducte, aranjament pentru camere de-
baie, closete și fân-âni cu pompă pe lângă prețuri moderate și
execuție artistică. Ori-ce reparaturi se efectuează repede cu pre-
țurile cele mai ieftine și pe lângă garanță.

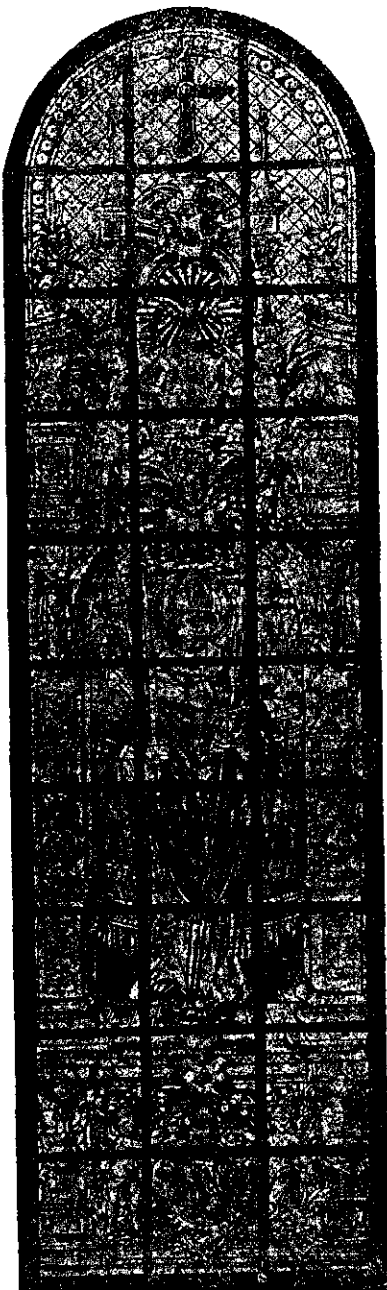
**Ligeti
Sándor,**

colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaicuri
de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de
biserică colorate, mozaicuri
de sticlă și rame de aramă
dela cele mai simple până la
cele mai complicate, cu pre-
țuri moderate. — Geamurile
aproape tuturor bisericilor gr-
cat. sunt lucrate în atelierul
meu, între cari și ferestrele
bisericeii noi zidite din Szász-
Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt
lucrate în atelierul meu propriu.

MUSCHALEK

Atelierul de fotografiat
Brașov, Strada Porței No 27 (lângă
Fleischer).

Atelier pentru fotografii artistice, tablouri,
grupuri, de copii, moment și genre, foto-
grafii sportive și arhitectice.

Executare de prima calitate la înmărirea de acvarel
pastel, și platinotipie până la mărimea naturală.

Fotografări afară de atelier și pe orice timp.
Comandele se efectuează repede și prompt.

Adolf Hemper

Sibiiu—Nagyszeben
Heltauergasse Nr. 2.

Recomandă on. public magazinul său
bogată asortat cu fabricate excelente
de oroloage precise de aur și argint
pentru domni și dame precum și
bijuterii și obiecte de aur și argint
executate modern.

Schimbă și cumpără bijuterii vechi
obiecte de aur, argint și nestemate.

Atelier propriu: pentru
lucrări de aurar și repa-
rații de oroloage etc. etc.

Comandele se execută prompt
și cu cea mai mare punctualitate.